

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ
YAŞAM BECERİLERİ İLE İLGİLİ
ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Beyzanur AKSU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı

Haziran-2023
MUŞ
Her Hakkı Saklıdır

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ
YAŞAM BECERİLERİ İLE İLGİLİ
ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Beyzanur AKSU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Oylum ÇAVDAR

Haziran-2023
MUŞ
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL ve ONAYI

Beyzanur AKSU tarafından hazırlanan ‘‘Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaşam Becerileri İle İlgili Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi’’ adlı tez çalışması 05/06/2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Muş Alparslan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Doç. Dr. Yasemin KOÇ GÖZÜBENLİ
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Oylum ÇAVDAR
Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü

Üye

Doç. Dr. Bekir YILDIRIM
Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü

Yukarıdaki sonuç;
Enstitü Yönetim Kurulu/...../..... Tarih ve/..... nolu kararı ile onaylanmıştır.

Doç.Dr. Sedat BOZARI
FBE Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

İmza

Beyzanur AKSU

Tarih

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAŞAM BECERİLERİ İLE İLGİLİ ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Beyzanur AKSU

**Muş Alparslan Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı**

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Oylum ÇAVDAR

Güncellenen eğitim programları öğrencilerden akademik bilgilerin yanı sıra karşılaşılan problem durumlarına çözüm yolları bulma, pratik ve çok yönlü düşünme, sosyal yaşamda aktif olma gibi başarı için gerekli olan becerileri kazanarak mezun olmalarını beklemektedir. Fen bilimleri dersi müfredatında bilimsel süreçler, yaşam becerileri, teknoloji ve tasarım becerileri Milli Eğitim Bakanlığının 21. yy. becerileri altında toplanmıştır. Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerini betimlemek ve bu becerileri etkilediği düşünülen bazı değişkenlere göre inceleme amacı olan bu araştırmanın verileri nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu farklı üniversitelerin 1,2,3. ve 4. sınıflarından toplamda 404 gönüllü fen bilgisi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma verileri Yaşam Becerileri Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve bağımsız t-testi ile ANOVA kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlardan genel anlamda fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer bir sonuç ise fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri cinsiyet, sınıf, yaş grubu ve günlük internette geçirilen süreye göre farklılaşmaktadır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda fen bilgisi öğretmenliği lisans programlarında yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik dersler açılması ve öğretmenlere yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik hizmet içi eğitimler verilmesi önerilmiştir.

2023, 72 Sayfa

Anahtar Kelimeler: Fen Bilgisi Öğretmen Adayları, Öğretmen Adaylarının Görüşleri, Yaşam Becerileri.

ABSTRACT

Master's Thesis

RESEARCHING PERCEPTION ABOUT LIFE SKILLS OF PRESERVICE SCIENCE TEACHERS IN TERMS OF MULTIPLE VARIABLES

Beyzanur AKSU

**Muş Alparslan University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Science Education Department**

Supervisor: Assist Prof. Oylum ÇAVDAR

The updated education programs expect that students graduated from the university by becoming skillful at finding solution to problems they encounter, multiple and practical thinking, being active in social life besides academic informations. In the science curriculum, scientific processes, life skills, technology and design skills are gathered under the 21st century skills of the Ministry of National Education. The data of this research, which aims to describe the life skills of pre-service science teachers and examine some variables that are thought to affect these skills, were obtained with the relational survey model, one of the quantitative research methods. The study group of the research consists of 404 volunteer science teacher candidates from 1,2,3 and 4th grades of different universities. Research data were collected by using the Life Skills Scale. Descriptive statistics and independent t-test and ANOVA were used in the analysis of the data. In the obtained results it is determined that life skills of the pre-service science teachers are high in general. Another result is that life skills of pre-service science teachers differ according to gender, class, age group and the time spent on the internet daily. In the direction of obtained results it is suggested to open courses to develop life skills in science teaching undergraduate programs and to give in-service training to teachers to gain life skills.

2023, 72 Pages

Keywords: Science Teacher Candidates, Opinions of Teacher Candidates, Life Skills.

TEŞEKKÜR

Bu alıőmam sűresince beni akademik bilgisiyle, tavsiyeleriyle destekleyen ve alıőmalarımnda yoğun akademik zamanlarına rağmen benim her zaman sabırla sorularımı yanıtlayan saygıdeğer danıőmanım Dr. Öğretim Üyesi Oylum AVDAR hocama en içten dileklerle teőekkűrlerimi sunuyorum.

Öęrenim hayatım boyunca bana olan inancımı ve desteęini hi kaybetmeyen, baőarılarımnda en bűyűk katkıları olan canım aileme teőekkűr etmek istiyorum.

Hayatıma girdięi ilk gűnden beri gűven ve desteęini hayatımın her alanında hissettięim, enerji kaynaęım olan sevgili eőim Veysel AKSU'ya sonsuz teőekkűrlerimi sunuyorum. İyi ki varsın.

Beyzanur AKSU
MUŞ-2023

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER ve KISALTMALAR	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu:	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
1.3. Problem Cümlesi:	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları:	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları:.....	5
1.6. Araştırmanın Tanımları:.....	5
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	6
2.1. Yaşam Becerileri	6
2.1.1. Karar verme becerileri	7
2.1.2. Problem çözme becerileri.....	8
2.1.3. Yaratıcı düşünme becerileri.....	10
2.1.4. Eleştirel düşünme becerileri	11
2.1.5. İletişim becerileri	12
2.1.6. Kişilerarası iletişim becerileri.....	13
2.1.7. Öz farkındalık becerileri	13
2.1.8. Empati kurma becerileri	15
2.1.9. Stresle başa çıkma becerileri	15
2.1.10. Duygularla başa çıkma becerileri	17
2.2. Yaşam Becerileri İle İlgili Yapılan Çalışmalar:	17
3. YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırmanın Modeli:.....	25
3.2. Çalışma Grubu:.....	25
3.3. Veri Toplama Aracı	27
3.3.1. Kişisel bilgi formu	27
3.3.2. Yaşam becerileri ölçeği (YBÖ)	27
3.4. Verilerin Toplanması	28
3.5. Verilerin Analizi:	28

4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA.....	30
4.1. Betimsel Bulgular	30
4.1.1. Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam beceri düzeylerine ilişkin genel bulgular	30
4.1.1.1. Duygularla ve stresle başa çıkma beceri düzeylerine ilişkin bulgular	31
4.1.1.2. Empati kurma ve öz farkındalık beceri düzeylerine ilişkin bulgular	33
4.1.1.3. Karar verme ve problem çözme beceri düzeylerine ilişkin bulgular	34
4.1.1.4. Yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce beceri düzeylerine ilişkin bulgular ...	35
4.1.1.5. İletişim ve kişilerarası ilişki beceri düzeylerine ilişkin bulgular	36
4.2. İlişkisel Bulgular.....	37
4.2.1. Yaşam becerilerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular	37
4.2.2. Yaşam becerilerinin sınıf değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular	39
4.2.3. Yaşam becerilerinin akademik başarı değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular	41
4.2.4. Yaşam becerilerinin yaş grubu değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular ...	42
4.2.5. Yaşam becerilerinin günlük internette geçirilen süre değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular	44
4.2.6. Yaşam becerilerinin annenin öğrenim durumu değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular	47
4.2.7. Yaşam becerilerinin babanın öğrenim durumu değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular	49
5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	52
5.1. Araştırma Sonuçları ve Öneriler.....	52
5.2. Gelecekteki Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	53
KAYNAKLAR	55
EKLER	64
EK 1. Yaşam Becerileri Ölçeği	65
EK 2. Ölçek Sahibinden Kullanım İzni	68
EK 3. Etik Kurulu Kararı	69
EK 4. Araştırma ve Uygulama İzni	71
ÖZGEÇMİŞ.....	72

SİMGELER ve KISALTMALAR

Simgeler

\bar{x}	: Aritmetik ortalama
N	: Kişi sayısı
p	: Anlamlılık düzeyi
SS	: Standart sapma
f	: Frekans
t	: Değeri (t testi için)

Kısaltmalar

	Açıklama
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YBÖ	: Yaşam Becerileri Ölçeği

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Neye inanılacağı veya ne yapılacağını seçmede karar verme süreci8

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Yaşam becerisi ana alanları	7
Tablo 3.1. Fen bilgisi öğretmen adaylarının demografik bilgileri	26
Tablo 3.2. Yaşam becerileri ölçeği basıklık - çarpıklık ve cronbach alpha değerleri	29
Tablo 3.3. Yaşam becerileri değerlendirme ölçeği.....	29
Tablo 4.1. Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin düzeylerine ve alt boyutlarına ilişkin bulgular	30
Tablo 4.2. Fen bilgisi öğretmen adaylarının duygularla ve stresle başa çıkma beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular	32
Tablo 4.3. Fen bilgisi öğretmen adaylarının empati ve öz farkındalık beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular	33
Tablo 4.4. Fen bilgisi öğretmen adaylarının karar verme ve problem çözme beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular	34
Tablo 4.5. Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular	35
Tablo 4.6. Fen bilgisi öğretmen adaylarının iletişim ve kişilerarası ilişki beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular	36
Tablo 4.7. Cinsiyet değişkenine ilişkin bağımsız gruplar t-testi sonuçları	38
Tablo 4.8. Sınıf değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları	40
Tablo 4.9. Akademik başarı değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları	41
Tablo 4.10. Yaş grubu değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları.....	43
Tablo 4.11. Günlük internette geçirilen süre değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları.....	45
Tablo 4.12. Annenin öğrenim durumu değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları.....	47
Tablo 4.13. Babanın öğrenim durumu değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları.....	49

1. GİRİŞ

1.1 Problem Durumu:

Eğitim programları 21. yüzyılda bilgiyi transfer etme durumundan çıkarak yaşamın içeriğine ulaşmayı hedeflemektedir. Öğrencilerden akademik bilgilerin yanı sıra karşılaşılan problem durumlarına çözüm yolları bulma, pratik ve çok yönlü düşünme, sosyal yaşamda aktif olma gibi başarı için gerekli olan becerileri öğrenmeleri beklenmektedir (Ustabulut, 2021). Eğitim aracılığıyla öğrencileri bilgilendirme ve toplumun ahlaki değerlerini benimsemenin yanında bireylere yaşam becerileri kazandırılması gerekmektedir (Özdemir, 2015). Bilime üretimle destek olan ve ürettiklerini günlük hayatta kullanabilen, kendi öğrenme yöntemlerini geliştirebilen, teknolojiyi takipte olan, empati kurabilen, eleştirel düşünebilen, yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olan ve bulunduğu topluma faydalı olmak için sorumluluk alabilen bireylere ihtiyaç vardır (Kanyılmaz, 2018). Kar (2011), hayatın her zaman gülümsetmediğini, hayat boyunca uğraş verilmesi gerektiğini ve yaşam becerilerine sahip bireylerin karşılarına çıkan sorunların üstesinden gelebileceklerini belirtmiştir (Özdemir, 2015).

Yaşam becerileri, günlük yaşamın getirdiği zorlukların üstesinden gelmek için gerekli olan davranışlardır (WHO, 1999). Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF, 2012) yaşam becerilerini “Yaşamdaki bilgiyi kullanarak beceri ve tutum değişikliği oluşturma” şeklinde tanımlamıştır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) yaşam becerilerini 10 temel beceriye ayırmıştır. Bunlar; karar verme, problem çözme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, etkili iletişim, kişilerarası iletişim, öz farkındalık, empati, duygularla ve stresle başa çıkmadır. Bu sınıflandırma bireylerin kendi yeteneklerinin farkında olarak toplumun istediği değer yargılarına, yararlı bir vatandaş olmaya; aynı zamanda sağlıklı, kültürlü, mutlu, demokratik, üretmeyi seven bireyler olmalarına yol göstermektedir. Yaşam becerileri, bireyin sosyal hayatının gelişmesinde ona katkı sağlamaktadır. Günlük yaşantısında kendi problemlerini kendisi çözebilen, hızlı karar verebilen, iletişimi güçlü bireyler, topluma daha çabuk karışmakta ve uyum sağlamaktadır (Şimşek, 2019).

Fen bilimleri, doğayı ve insanı sistemli bir şekilde inceleyen ve günlük yaşamla ilişkisi yüksek olan alanlardan biridir. Dolayısıyla fen bilimleri dersinin içeriğinde yaşam

becerileri kendiliğinden var olmuştur. Bu nedenle bireylerin yaşam becerilerini kazanabilmesi amacıyla eğitim programları düzenlenmiş ve yenilenmiştir (Kanyılmaz, 2018). Günümüze kadar Türkiye’de fen bilimleri dersi öğretim programları incelendiğinde yaşam becerilerinin bir öğrenme sahası olduğu ilk program 2013-2014 eğitim-öğretim döneminde uygulanan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programıdır (FBDÖP) (MEB, 2013). Sonrasında 2017 yılında güncellenen öğretim programlarına 2018 yılı içinde birtakım düzeltme ve eklemeler yapılmıştır (Kanyılmaz, 2018). Bu programda yaşam becerileri aynı kalırken beceri alanı altına mühendislik ve tasarım becerileri eklenmiştir (MEB, 2018).

Fen bilimleri dersi öğretimindeki temel amaç bireylerin fen okuryazarı etiketine uygun yetiştirilmesidir. Eğer birey fen okuryazarı ise bilimi öğrenmesi, anlaması, eleştirmesi, bilimsel düşünme yetisine sahip olması gereklidir. Fen bilimleri öğretim programında bahsedilen bilim okuryazarlığını arttırmak için sahip olunması gereken beceriler yaşam becerileri olarak adlandırılabilir (Karal, 2019). Müfredat, bilimsel bilginin edinilmesi ve kullanılmasında yaşam için gerekli becerileri ifade eder. 2018 yılında yayınlanan fen bilimleri müfredatında yer alan yaşam becerilerine çözümcül düşünme, karar verme, yaratıcılık, girişimcilik, iletişim ve grup çalışması yaşam becerileri dahildir (MEB, 2018). Analitik düşünme, bireylerin karşılaştığı problemleri basit parçalara bölerek önce parçalara çözüm bulduğu sonra asıl problemi çözmeye çalıştığı; karar verme, bireyin önceliklerini göz önünde bulundurarak düşünceleri ve eylemleri arasında doğru bir ilişki kurmasını sağladığı; yaratıcı düşünme, bireyin yeni, kendine özgü, farklı bakış açısıyla yeni çözüm yolları bulmasına yardımcı olduğu; girişimcilik, bireyin risk almasına, yenilikleri ve karşısına çıkan fırsatları değerlendirmesine imkan verip bunları hayata geçirmesini sağladığı; iletişim, bireyin hayatındaki diğer bireylerle ilişkilerini düzenlediği; takım çalışması, bireyin kendisiyle aynı amaç altında toplanan bireylerle bir ilişki kurmasını sağladığı beceri türüdür (Turgut, 2019).

Bireylerin yaşam becerilerini ilk öğrenmeye başladıkları ortam aile olmakla birlikte bu konuda öğretmen ve öğretmen adaylarına da büyük görevler düşmektedir. Çünkü kendi kendine yetebilen, yaşamına sağlıklı devam edebilen bireylerin yetişmesi öğretmenlerin rehberliği ile mümkündür (Şimşek, 2019). Yaşam becerilerini öğrencilerine kazandırma yeterliğinde olması istenen öğretmen ve öğretmen adaylarının

öncelikle temel yaşam becerileri hakkında bilgi sahibi olması, çeşitli öğrenme öğretme teknikleri kullanarak yaşantılar oluşturması ve yaşantılar doğrultusunda kazandırılmak istenen yaşam becerisinin gerçekleştirilme durumunu değerlendirmesi beklenir (Calp ve Edis, 2020). Özellikle öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan önceki süreçte kendi yaşam becerilerini kazanması değişen eğitim süreçlerinde öğretmen eğitimi ve öğretmen yeterliliklerine dayanak noktası oluşturmaktadır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının yaşam becerilerine ve onları etkileyen çeşitli değişkenlere ilişkin görüşlerine bakmak önem arz etmektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, geleceğin fen bilimleri öğretmenlerinin yaşam becerilerini betimlemek ve bazı değişkenlere (cinsiyet, sınıf, akademik başarı, yaş grubu, günlük internette geçirilen süre, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu) göre incelemektir. Literatür incelendiğinde çeşitli alanlardan öğretmen ve öğretmen adaylarının yaşam becerilerine ilişkin görüşlerinin alındığı nitel ve nicel çalışmalara rastlanmıştır. (Özdemir, 2015; Kanyılmaz, 2018; Gökçek, 2019; Turgut, 2019; Boysak, 2020; Güleç, 2020; Yakar, 2020; Gün, 2021; Ustabulut, 2021). Fakat literatürde sadece fen bilgisi öğretmen adayları ile yapılan yeterli sayıda çalışma yer almamaktadır. (Özdemir, 2015; Gökçek, 2019; Turgut, 2019). Bu çalışma, Türkiye'nin farklı bölgelerindeki üniversitelerde okuyan fen bilgisi öğretmen adaylarının konu hakkındaki görüşlerine ulaşmayı sağladığı ve bu görüşleri cinsiyet, sınıf, akademik başarı, yaş grubu, internette geçirilen süre, anne öğrenimi, baba öğrenimi gibi değişkenler açısından değerlendirmesi ile diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri hakkındaki görüşlerinin alınması, beceriler arasında uyum sağlamada ve öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği becerilere yakın bakış açılarına yönelmede önem arz etmektedir. Bu çalışmada bahsedilen değişkenlerin araştırılması öğretmen adaylarının bahsedilen yaşam becerilerine sahip olma durumlarının belirlenmesi, ilerleyen basamakları planlama ve gerekli tedbirleri alma ve gelecek nesillerin yaşam becerileri eğitimi konusunda fayda sağlayacaktır (Turgut, 2019). Yaşam becerilerine sahip olan bireyler, yaşamlarının tüm anlarında daha başarılı, sağlıklı ve mutlu olmaktadır (Özdemir, 2015). Yaşamda karşılaşılan zorluklarla mücadele etme isteği küçük yaşlardan başlayarak yaşam becerilerini öğrenmeyi gerektirir. Öğrencilerin yaşam becerilerini kazanması ve bu becerilerin geliştirilmesinde öğretmen dolayısıyla öğretmen adaylarının büyük bir payının olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmadan elde edilen bulguların lisans

düzeyindeki öğrencilerin bilgi ve becerilerini eleştirel yönde kullanma, etkili bir şekilde iletişim kurma, günlük hayatta karşılaştıkları problemleri yaşam becerilerini kullanarak çözme ve üniversite programlarına seçmeli derslerin eklenmesi şeklinde öğretmen adaylarına faydalı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerine yaşam becerileri kazandırırken öğrencilere kendilerini gerçekleştirme imkanı tanımaya dikkat edebilmeleri açısından öğretmenlere de yol gösterecektir.

1.3 Problem Cümlesi:

Bu çalışmanın problem durumu “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaşam Becerileri İle İlgili Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” olarak belirlenmiştir. Problemin bu anlayışından hareketle aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının;

1. Yaşam beceri düzeyleri nelerdir?

- a. Duygularla ve stresle başa çıkma beceri düzeyleri nelerdir?
- b. Empati kurma ve öz farkındalık beceri düzeyleri nelerdir?
- c. Karar verme ve problem çözme beceri düzeyleri nelerdir?
- d. Yaratıcı ve eleştirel düşünme beceri düzeyleri nelerdir?
- e. İletişim ve kişilerarası ilişki beceri düzeyleri nelerdir?

2. Yaşam becerileri, öğretmen adaylarının;

- a. Cinsiyet özelliklerine
- b. Sınıflarına
- c. Akademik başarılarına
- d. Yaş gruplarına
- e. İnternette geçirdikleri süreye
- f. Annelerinin öğrenim durumuna
- g. Babalarının öğrenim durumuna göre değişmekte midir?

1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları:

1. 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılı güz dönemi,
2. Çalışma yaşam becerileri ölçeği ile,

3. Nicel bir araştırma olması ile ve
4. Fen bilgisi öğretmen adayları ile sınırlandırılmıştır.

1.5 Araştırmanın Varsayımları:

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri ölçeğine verdikleri yanıtlarda içten ve samimi oldukları varsayılmaktadır.

1.6 Araştırmanın Tanımları:

Yaşam Becerileri: WHO (1997) bunu “Bir kişinin günlük gereklilikler ve zorluklarla mücadelesini gösteren, uyumlu ve pozitif davranışsal beceriler” olarak tanımlar. (Ulus, 2018).

Eğitim: Eğitimin temel işlevi toplumun temel parçası olan bireyin davranışlarında değişiklik meydana getirme sürecidir (Bozkurt,1995).

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

2.1 Yaşam Becerileri

Yaşam becerileri geniş kapsamlı ve yoruma açık bir kavramdır ve yaşam becerileri hakkında birçok tarif mevcuttur. Farklı kurumların ve bu konuda çalışma yapmış olan araştırmacıların yaşam becerileri ile ilgili tanımlarını özetlemek gerekirse;

WHO (2004, s.4) tarafından kişilerin gündelik hayatın koşuşturmaları ve güçlüklerinin üstesinden gelmelerini sağlayan pozitif davranışlar yaşam becerileri olarak tanımlanmıştır. Uluslararası Eğitim Bürosu (IBE) yaşam becerilerini, “Kişisel yönetim ve bağımsız işlevsellik için gerekli sosyal becerilerdir.” şeklinde tanımlamıştır. Khalil (2018) yaşam becerilerini “Bireylerin cinsiyetlerinin kişiliğini, günlük hayat ihtiyaçlarını olumlu etkilemek için gerekli beceriler.” olarak tanımlamıştır. Kar (2011) “Yaşam becerileri bireyin kendi gelişimini yönetme özelliğidir.” şeklinde tanımlamıştır. Danish, Forneris, Hodge ve Heke (2004) yaşam becerilerini, “Bireyin değişik ortamlarda (ev, ofis, okul vb.) iyi bir şekilde baş etmesini sağlayan beceriler.” olarak tanımlamıştır. Kennedy ve Pearson (2014) “Kişilerin gündelik hayatlarını devam ettirebilmeleri ve zenginleştirebilmeleri amacıyla gerekli olan planlamalar.” şeklinde ifade etmişlerdir.

Yaşam becerileri, hayatımızda yeni bir kavram olmamakla birlikte ülkemizde ilk defa 2013 Fen bilimleri öğretim programında bahsedilmiştir. Söz konusu program “Bilimsel bilginin edinilmesi ve kullanılması ile ilgili becerileri içerir.” olarak tanımlamıştır. Bilim ve teknolojiadaki değişimle beraber bireylerin sahip olması beklenen yaşam becerileri doğrudan etkilenmiştir. MEB (2018), yaşam becerilerinin kazandırılmasındaki hususu şu şekilde belirtmiştir: Yaşam becerilerine sahip birey *“Bilgiyi üretmeyi bilen, hayatta işlevsel olarak kullanan, sorun çözen, eleştiriye açık, girişimci, azimli, olumlu iletişim içinde olabilen, empati kurabilen, toplumu ve kültürü tanıttıcı vb. niteliklere sahip kişidir. Amacı sadece bilgi aktarımı değil değer ve becerilerin kazandırılması olan, bireysel farklılıkları dikkate alan, sade ve anlaşılır bir yapı ile hazırlanan böylesine kaliteli bir kompozisyona sahip bireyler yetiştirmektir.”* Bu tanımlamalardan yola çıkarak yaşam becerilerinin bireyin yaşam kalitesini arttırdığını ve yaşamını zenginleştirdiğini söylemek mümkündür. WHO, sağlıklı tüm bireylerin kazanması gereken farklı yaşam becerisi belirlemiş ve ifade edilen bu becerilerin bazılarının belirli durumlarda bazılarının ise genel özellikte olduğunu söylemiştir. Birçok

kültür ile özdeşleşen ve bireylerin psikolojik sağlığını olumlu etkileyen 10 ana beceri alanına ayrılmıştır. Bunlar; karar verme ve problem çözme becerileri, empati kurma ve öz farkındalık becerileri, iletişim ve kişilerarası etkileşim becerileri, duygularla ve stresle başa çıkma becerileri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileridir (WHO, 1997). Sıralanan yaşam becerileri, bireylerin öğrenimleri sırasında edindikleri, yaşamda sıklıkla karşılaştıkları ve üstesinden gelmeye çalıştıkları becerilerdir (Bolat ve Balaman, 2017). WHO (1997), bunu genel olarak yaşam becerilerinin beş temel alanına ayırmıştır. Yaşam becerilerinin gruplandırılması Tablo 2.1.'de sunulmaktadır.

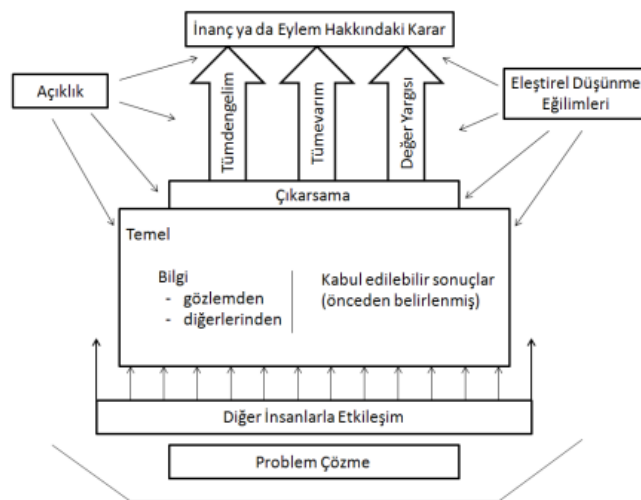
Tablo 2.1. Yaşam becerisi ana alanları

Karar	Yaratıcı ve	İletişim ve	Öz Farkındalık	Stresle ve
Verme ve	Eleştirel	Kişilerarası	ve	Duygularla
Problem Çözme	Düşünme	İletişim	Empati	Baş Çıkma

2.1.1 Karar verme becerileri

Günlük hayatın karmaşıklığı, insanların değişen ilgi ve istekleri, artan problemleri de beraberinde getirmektedir. Bu yüzden bireylere kazandırılması gereken en önemli yaşam becerilerinden biri karar vermedir (Çakmakçı ve Özabacı, 2013). Bireyler hayatlarında çoğu zaman belirsiz durumlarla karşılaşır ve hayatları için doğru kararı vermeleri gerekir. Gelecekte olabilecekleri tahmin etmek ya da seçenekler arasından en sağlıklı olanı seçmek karar verme becerisini ortaya çıkarmaktadır (Kökdemir, 2003). Baysal (2009), karar verme becerisini “Bulunan seçenekler arasında bireyin kriterlerine uygun seçim yapması.” olarak tanımlamıştır. Ellis (2007), karar verme becerisinin insanların öncelik sıralamalarını yapmalarını, çeşitli yöntemler geliştirmelerini ve düşünmek ile uygulamak arasındaki ilişkiyi gerçekleştirmelerini sağladığını söylemiştir (Özdemir, 2015). Karar verme becerileri, bireyin bilişsel süreçleri tamamlamasından sonra yapacaklarını uygulamaya geçirebilmesidir (Bolat ve Balaman, 2017). Ayrıca karar verme insan yaşamının vazgeçilmez unsurlarından biridir (Noone, 2002). Sternberg (2002), karar verme sürecinde bireyin karşısına çıkan problemleri olduğu gibi kabul etmek yerine onları zihninde yeniden anlamlandırmayı, çözüm yollarını ararken çeşitli yollar üretmeyi, yapılabilecekleri kararlılıkla ve yaratıcılığını kaybetmeden istekli bir şekilde gerçekleştirmesini sağladığını söylemiştir. Bu sebeple karar verme becerisinin

yaratıcı düşünme becerisini etkileyen bir değişken olduğunu vurgulamıştır (Kanyılmaz, 2018). Ennis (1985), neye inanılacağını veya ne yapılacağını seçmede eleştirel düşünmenin önemini özetlemiştir. Ona göre doğru karar verici eleştirel düşünebilmelidir (Özdemir, 2015).

Şekil 1. Neye inanılacağı veya ne yapılacağını seçmede karar verme süreci (Ennis, 1985)

Bir öğretmen adayının, yapmak istediği işler doğrultusunda planlar yaparken öğretim süreçlerini en etkili şekilde yönetebilmesi için hızlı ve doğru kararlar alması gerekir. Bu sebeple öğretmen adaylarının karar verme becerisine sahip olması gereklidir (Bolat ve Balaman, 2017).

2.1.2 Problem çözme becerileri

Bireyler, hayatlarını istedikleri gibi sürdürebilmek için birçok problemi çözmek zorunda kalırlar. Hayatta ilerlemek için problemlerini çözüme ulaştırmaları gereklidir (Selçuk, 2019). Morgan (1999), problemi “Bireylerin ilerlemek istedikleri yolda karşılaştıkları arbedeler.” şeklinde belirtmiştir (Selçuk, 2019). Karşılaşılan durumları analiz ederek problemi doğru anlayıp çözüme kavuşturmak bireylerin başarılı olmasını sağlar (Yalçın, Tetik, Açıköz, 2010). WHO (1997) problem çözme becerisini “Bireyin karşısına çıkan sorunları yapıcı bir biçimde çözebilmesi.” şeklinde belirtmiştir. Çözüme kavuşturulamayan problemler bireyde zihinsel ve fiziksel olarak yorgunluğa sebep olabilir. Problem denilince akla “Karışık, sıkıntılı ve istenmeyen olaylar.” gelirken problem çözmeye “Bir hedefe ilerlerken sorunlarla mücadele etme süreci.” gelmektedir (Yalçın, Tetik, Açıköz, 2010). Bireyler problemlerini çözdükleri zaman sıkıntısız, rahat

ve mutlu bir hayat sürebileceklerdir. Bu sebeple problem çözme becerisi öğretmen adaylarında bulunması gereken becerilerden biridir.

Problem çözme becerisi kavram olarak eskiye dayanmakla birlikte John Dewey' in altı aşamadan oluşturduğu sistemle problemlerin çözümüne yönelik çalışmalara yol gösterdiği belirtilir (Şahin, 2019).

1. Problemin Belirlenmesi: Bireyde huzursuzluğa sebep olan ve bireyin karşılaştığı zorluğu problem olarak değerlendirmesidir. Birey için zor durumda kaldığını hissetmesi, zor durumun ortadan kalkması için istekli olunması, problem çözüm sürecinin henüz hazır olmaması durumunda ortada bir problem olduğu söylenmektedir (Yıldırım, 2017).
2. Problemin Tanımlanması ve Sınırlarının Belirlenmesi: Problemin anlaşılabilir olması ve problemi çözüme ulaştırmak amacıyla gerekli alanların net bir şekilde ifade edilmesi gereklidir.
3. Problem İle İlgili Verilerin Toplanması: Alanları çizilen ve tanımlanmış olan problemin çözümüne kavuşmak için çeşitli yöntemler kullanılarak problem ile ilgili araştırma bilgilerine ulaşılmıştır.
4. Problemin Çözümüne Yönelik Hipotezlerin Oluşturulması: Çözüme yönelik alternatiflerin bulunduğu farklı durumlar doğru ya da yanlış olduğu fark etmeksizin hazırlanmalıdır.
5. Değerlendirmesi Yapılan Çözüm Yollarının Uygulanmasına Geçilmesi: Bir önceki aşamada bahsedilen alternatiflerin problemin çözümüne ulaşılabilirliği değerlendirilmelidir. Bu aşamada birden çok çözüm önerisi gözlenebilmektedir.
6. Problemin Çözüme Ulaşması: Önceki aşamada bulunan birden çok çözüm önerisi içinde çözüme en hızlı, en kolay ve en doğru şekilde ulaştıran öneri seçilmelidir. Çözüme ulaştırmayan diğer yollar ise bireylerin problem çözme becerisini geliştirmekte oldukça faydalı olacaktır (Yakar, 2020).

Bireylerin, bir problem durumuyla karşılaştığında öncelikle problemin farkında olarak tanımlaması sonra alternatif çözüm yolları araştırması, hangi çözüm yolunu kullanacağına karar vermesi ve son olarak çözüm yolunu denemesi gerekmektedir. Bireyin sahip olduğu eleştiri yapabilme ve yaratıcı fikirler öne sürebilme, öz farkındalığı ve karar verme becerisi problemi sonuca ulaştırma durumu ile ilişkilidir (Kutluca, 2018).

2.1.3 Yaratıcı düşünme becerileri

21. yüzyılda eğitim, ekonomi, demokratik ve sosyal gelişimler üretici bireylerin yerini yaratıcı bireylerin almasına sebep olmuştur. Bireylerden bilgiyi kendilerine göre yorumlamaları, daha önce kullanılmamış haline getirmeleri, tamamen özgün ve uygulanabilir forma dönüştürmeleri beklenmektedir (Yakar, 2020). Yaratıcı düşünme süreci problem çözme süreci ile iç içedir. Bu hipotezi destekleyen bilim insanları yaratıcı olabilmeyi, yanıtı bilinmeyen problemlere farklı yöntemler, akılcı çözümler, alışılmıştın dışında düşünceler, sıra dışı buluşlar ortaya çıkarma kabiliyeti şeklinde tanımlamışlardır (Bolat ve Balaman, 2017).

Yaratıcı düşünürler problem çözmeye yeteneklidir ve problemi çözüme ulaştırma durumları bireyin yaratıcılığının bir göstergesidir (Hirschman, 1980). Yaratıcı düşünme, farklı ve özgün ürünler üreten, daha önce ortaya çıkmamış çözümlerin keşfedilmesini amaçlayan bir düşünme oluşumudur (Gök ve Erdoğan, 2015). Yaratıcılık yeni ve değişik bir sorunu görüp anlamak, alternatif çözümler aramak ve yeni sonuçlara ulaşmaktır. Yaratıcı düşünme, zihinsel aktivite ve yaratıcılığı, zihinsel ve ürün yaratmayı içerir (Özdemir, 2015).

Yaratıcı düşünme becerileri, kişilerin yeni ve farklı fikirleri bulabilme becerisidir. Bu beceriler hayatta karşılaşılan problemlere alternatif çözümler bulabilmeyi ve bireyin kendisine özgü yöntemler üretebilmesini sağlar (Gökçek, 2019). Seferoğlu ve Akbıyık (2006), yaratıcı düşünmeyi “Duygular ve aklın gücüyle birleştirip orijinal ve güzel olan bir yapıt çıkarabilmektir.” şeklinde söylemişlerdir. Bu özgün ürünü oluşturabilmek için sınırları olmayan düşüncelere yönelmek gerekir (Selçuk, 2019).

Yaratıcı düşünme; sınırların dışında, farklı fikirlere açık, alışılmış düşüncelerden kurtulmuş, durumları farklı bakış açılarıyla gören, yeni ve özgün bir fikir ya da ürün bulan ve problemlere alternatif çözüm önerileri üreten bireylerin sahip olduğu beceridir (Selçuk, 2019). Yaratıcılığını kullanabilen ve bunu ürüne dönüştürebilen öğretmen adayların mesleki süreç boyunca karşılarına çıkan problemlerin üstesinden gelme yetenekleri iyi olduğundan onların öğrencilerinin de yaratıcılık özelliklerini geliştirecektir (Bolat ve Balaman, 2017).

2.1.4 Eleştirel düşünme becerileri

Eleştiri; muhakeme etme, değerlendirme sürecinden geçirme ve ayırt etme anlamlarına gelmektedir. Eleştirel düşünme, neden ve sonuç karşılaştırması yapma, benzer olan ya da olmayan durumları bulma, sınıflandırma yapma, bilgilerin geçerlik ve güvenilirliğini tespit etme, değerlendirme yapma, analizler sonucunda yorum yapabilme becerilerini kapsamaktadır (Karadüz, 2010).

Günlük yaşamda alternatifler arasından en doğru kararı verebilmek için bireyin eleştirel düşünebilmesi gerekir. Eleştirel düşünen bireylerin özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Araştırmayı sever ve meraklıdır.
- Olaylara tarafsız bakar.
- Sebep-sonuç ilişkisi kurar.
- Esnek düşünceye sahiptir.
- Bilgilidir.
- Çalışmaları planlar yaparak yürütür.
- Araştırmalarını amacına göre yönlendirir.
- Görüşleri nettir.
- Ön yargılarıyla yüzleşir.
- Yargılama yapması gerektiğinde sağduyulu olur (Facione, 2006).

Eleştirel düşünme becerileri, bireylerin karşılarna çıkan problemleri bütün yönleriyle inceleyip tanınması, değerlendirme yapması ve olası durumları tüm yönleriyle düşünme becerisidir. Bu beceri bireylere olayları ayrıntılı düşünebilme olanağı yaratır (Ersoy ve Başer, 2011). Bireylerin öğrenmesini kolaylaştırır, öğrenilen bilgileri yaşamlarında karşılaştıkları yeni olaylara uygulamalarını kolaylaştırır (Semerci, 2003).

Eleştirel düşünme olayları hem olumlu hem de olumsuz tarafından değerlendirmeyi gerektirir (Seferoğlu ve Akbıyık, 2006). WHO (1997), “Durumları analiz süzgecinden geçirme ve tecrübe etme kabiliyeti eleştirel düşünme.” olarak tanımlamaktadır. Durumları olduğu gibi kabul etmeyen, merak eden ve sorgulayan kişiler eleştirel düşünme becerisine sahiptir (Selçuk, 2019). Sonuç olarak eleştirel düşünme bireyin karşılaştığı olaylardan inanacağı ve karar vereceği yolu seçmeden önce gereken tüm olası durumları düşünmesi, analiz etmesi, değerlendirme yapması ve analiz etme

becerisidir (Selçuk, 2019). Eleştirel düşünme becerisine sahip öğretmen adaylarının yetiştireceği öğrenciler bilginin değerlendirilmesi ve aktarılmasından olumlu düzeyde etkilenecektir (Bolat ve Balaman, 2017).

2.1.5 İletişim becerileri

Türk Dil Kurumuna (TDK) göre iletişim, “Duygu ve düşüncelerin, zihne uygun bir biçimde birilerine aktarılması, bildirme ve haberleşme.” olarak tanımlanmaktadır. İletişim sözcüğü Latince kökenli “Paylaşma ya da ortak yapma.” anlamlarında kullanılmaktadır. Buradan da anlaşılacağı gibi iletişim karşılıklı gerçekleşmektedir. İletişimde etkileşim içerisinde olunması, birbirleriyle duygu ve düşüncelerin paylaşılması iki tarafın da aktif olması gereklidir (Selanik Ay, 2016).

Eğitim, iletişim faaliyetleri sonucunda etkisini gösterirken öğretmenlik mesleği ise iletişimin eğitimde temel dayanağıdır. Bireyin kurduğu etkili iletişim sosyal hayatında daha başarılı olmasını kolaylaştırır. Etkili iletişimin temeli alınan ve verilen bilgi, duygu ve düşüncelerin ortak etki yaratmasına dayalıdır. İletişimde aktarım mutlaka iki yönlü olmalıdır (Özdemir, 2015).

Fen bilimleri dersi kazanımlarında iletişim becerisi, bireylerin konuşkan, dinleyen, karşısındakini ve günlük yaşamda karşılaştığı olayları anlamlandırabilen bireyler olarak yetişmesini amaçlamaktadır. İnsanlar günlük yaşamlarında hayatlarını devam ettirebilmek ve çevrelerinde olup biteni anlamak için sürekli iletişim halindedirler. Dökmen (2016), “İletişim bilgiyi üretmek, başkasına iletmek ve anlamlandırmak için geçen süredir.” şeklinde tanımlamıştır. Cüceloğlu (1994) ise “İki tarafı karşılıklı ilişki içine alan psikososyal bir ilerlemedir.” şeklinde tanımlamıştır (Kanyılmaz, 2018).

İletişim becerileri, bireyin kendini doğru ifadelerle izah edebilmesi ve karşısındakini dikkatle dinleyerek doğru şekliyle anlayabilmesi için gereklidir (Turgut, 2019). Okul ortamında da öğretmenlerin öğrencilerle kuracağı iletişim becerileri oldukça önemlidir. Yeni öğrenmeler, yeni bilgi alımına bağlı olduğundan bireyin iletişim becerisi ne kadar yüksekse öğrenme o kadar etkili gerçekleşir. Bu sebeple öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin gelişmiş olması eğitsel öğrenmeler için önem arz etmektedir (Bolat ve Balaman, 2017).

2.1.6 Kişilerarası iletişim becerileri

Kişilerarası iletişim becerileri, bireylerin günlük hayatta etkileşimde olduğu bireylerle -başta aile fertleriyle- olumlu etkileşim halinde olmalarına yardımcı olur (Calp ve Edis, 2020). İletişimin etkili ve sağlıklı olması, yaşananlar aracılığıyla öğrenilmektedir (Korkut, 1996). Etkili iletişim becerisi bireylerin günlük yaşamda içinde bulunduğu her durumu kolaylaştırır (Korkut, 2005). Kişilerarası iletişim becerisi, yaşam içinde etkileşimde bulunduğumuz, etrafımızdaki diğer bireylerle zihinsel ve sosyal bakımdan etkili iletişim sürdürmemize pozitif etki eder (WHO, 1997). Kişilerarası iletişim becerisi, bireyin kendisini düzgün bir şekilde anlatabilmesi ve karşısındakini dikkatle dinleyerek söylediklerini anlamlandırabilmesidir (Selçuk, 2019).

Yaratmak, aracılık etmek, anlamlandırmak, çevremizdeki insanlarla ilişkilerimizi sürdürmek ve kendi ihtiyaçlarımızı karşılamak için psikososyal döngüye giriyoruz (Dökmen, 1994; Cüceloğlu, 1994). Kişilerarası beceriler, kişilerarası ilişkileri ve mesleki faaliyetleri kolaylaştırır. İnsanlarla etkileşimin daha fazla olduğu öğretmenlik gibi mesleki alanlara sahip kişilerin daha yetkin iletişim becerilerine sahip olmaları gerekmektedir (Karal, 2019).

Günümüzde yeni öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için iletişimin olmazsa olmaz olduğu ve kalıcı öğrenmelerin olabilmesi için mutlaka etkili bir iletişimin var olması gerektiği bilindiği için öğretmenler kişilerarası iletişim becerilerini kullanarak öğrencilerle doğru ve sağlıklı iletişim kurmalıdır (Güleç, 2020). Öğretmenin ya da öğretmen adaylarının çalışma ortamları okul ve daha da içeride sınıf olduğu için öğretmenlerin okul ortamında meslektaşlarıyla ve sınıf ortamında öğrencileriyle kuracağı iletişim onun mesleki başarısına ve mesleği ile arasındaki bağ üzerinde etkili olacaktır (Bolat ve Balaman, 2017).

2.1.7 Öz farkındalık becerileri

Öz farkındalık kişinin kendini, olumlu ve olumsuz taraflarını, duygularını ve fikirlerini, istekleri ve hoşlanmadıklarını tanıma becerisidir (WHO, 1997). Kar (2011) kendini tanıyabilen bireylerin günlük yaşamda daha az yanlış yaptığını ve başka kişilere göre mutluluk durumunun yüksek olduğunu, söylemiştir. Var olan kabiliyet ve kişisel özelliklerini bilen ve buna uygun yaşamayı gerektiren öz farkındalık becerisi, bireylerin kendisini objektif değerlendirmesini sağlar. Kişinin duygu ve düşüncelerini belirleme,

karşılaştığı zorlukları anlama, doğru iletişim ve kişilerarası ilişkiler, empati kurma becerisi öz farkındalık için şarttır. Bireylerin kendisini ve çevresinde olup bitenleri gözlemlemesi, sosyal ilişkilerini düzene koyması, yapılacaklar listesini oluşturabilmesi öz farkındalık becerisiyle doğrudan bağlantılıdır (Güney, 2021).

Bireyin duyu organlarının tamamını kullanarak bir kişi ya da çevresiyle kurduğu iletişim sırasında neyi, nasıl yaptığının farkında olması bireyin farkındalık düzeyini temsil eder. Bireyin kendini, önceliklerini, kimliğini, yaşamındaki oluşumları ayırt edebilmesi öz farkındalık olarak adlandırılır (Yakar, 2020). Bireyin öz farkındalık becerisinin iyi olması iletişim ve kişilerarası iletişim becerilerinin ön koşuludur. Öz farkındalık becerisi, kişinin kendini her anlamda tanıyıp anlamlandırabilmesi sayesinde kişisel gelişimine katkı sağlamaktadır (Bolat ve Balaman, 2017).

Bireyin hem düşüncelerini oluşturması hem de düşüncelerini gözlemleyebilmesi öz farkındalık oluşmasını sağlamaktadır. Öz farkındalık becerisini kullanan bireyler düşüncelerini önem sırasına koyabilmektedir. Birey kendi içindeki tezatlıkların farkına varmaktadır. Dış çevresiyle birlikte becerilerine, kimlik arayışına, kendi değerlerine ve hedeflerine, duygu ve düşüncelerine, kabiliyetlerine ve sahip olduğu bilgilere dayanan süreci yönetebilmektedir. Bireyin kendi olmasını öğrenmesiyle öz farkındalık becerisi gelişimi doğru orantılıdır (Yakar, 2020).

Bireyler "*Ben kimim? , Bir bilgiyi nasıl öğrenebilirim? , İsteklerim neler? , İyi olduğum alanlar hangileri?*" vb. belirtilen sorulara yanıt arayarak kendilerini geliştirebilir ve farkındalıklarını artırabilirler. Bu sorular aracılığıyla insanlar güçlü ve zayıf yönlerini, hayattan beklentilerini ve umutlarını, yeteneklerini ve yapabileceklerini keşfederler. İnsanlar koşulsuz, objektif bir değerlendirme yapabildiklerinde kendilerini tanırlar (Yakar, 2020).

Kendisini tanıyan ve güçlü yanlarını bilen başka bir deyişle öz farkındalık becerisine sahip olan öğretmen ve öğretmen adayları meslek hayatlarında yapacakları işlerle yaratıcı yanlarını ortaya koyarlar. Kendileri gibi kişisel gelişime ve kendini tanıyabilmeye açık öğrenciler yetiştirirler (Bolat ve Balaman, 2017).

2.1.8 Empati kurma becerileri

Empati becerisi, bireyin herhangi bir olay anında bulunan kişilerin duygularını, fikirlerini ve hislerini anlayabilmesi olarak tanımlanabilir (Calp ve Edis, 2020). Empati sosyal hayatımızda ilişkilerimizin sağlıklı ilerleyebilmesi için gereklidir. Çevremizle olan ilişkilerimizde başarılı olmak için karşımızdakini anlayıp olduğu gibi kabul etmemiz gerekir. Bu yüzden sosyal çevreye karşı daha anlayışlı, kabullenebilir ve açık olunmalıdır. Empati, daha önce karşılaşmadığımız durumlarda bile karşımızdakini anlayabilme yeteneğidir. Empati becerisi gelişmiş olan bireyler günlük hayatlarında daha sevimli, toleranslı ve varlığını olduğu gibi seven bireylerdir. O yüzden empati becerisini kullanma durumu gelişmiş olan bireylerin iletişim becerileri de yüksektir (Selçuk, 2019).

Empati kurma becerisi, kişilerin iletişime geçtiği kişilerle sözel ya da bedensel iletişim yollarıyla onları anlayabilme, onlara yardımcı olabilme ve kişilerin düşüncelerini davranışlarına dönüştürebilme yeteneğidir. Empati duygusundan yoksun olunan durumlarda kişilerin iç dünyalarına girilemez ve onlara yardım edilemez. Bu yüzden önce aile sonra okul ortamlarında öğrencilerin iç dünyalarına girilmesi, onların neler istediğinin öğrenilmesi gerekmektedir. Öğrencilerinin iç dünyalarını gören ve anlayabilen öğretmenler, öğrencilerinin neyi, nasıl istediğini bilerek onlara yardımcı olabilir. Öğretmenler bu sayede öğrencilerin başarılarını etkileyen değişkenleri gözlemleyebilir. Empati becerisi olmayan öğretmen ve öğretmen adaylarının tek hedefi belirlenen öğretim programını yetiştirmek olurken öğrencileriyle empati kuran, onları anlayan ve saygı duyan öğretmenler ise öğrencilerin iç dünyalarına dokunabilir, onları her anlamda yetiştirebilir (Güleç, 2020).

2.1.9 Stresle başa çıkma becerileri

Stres, kişinin yaşamındaki olumsuz şartlar sebebiyle bedensel ve ruhsal açılardan verdiği çabadır (Cüceloğlu, 1994). Başka deyişle stres “Bireyin zorlayıcı durumlarla karşılaştığında verdiği psiko-fizyolojik tepkiler.” olarak tanımlanabilir. Bireyden beklenen ya da bireyin karşısına çıkan durumlara göre bireyin oluşturduğu içsel bir tepkidir. Stres insanların var olduğu tüm dönemlerde merak edilen ve çeşitli dallarda araştırma yapılan bir kavramdır (Yakar, 2020).

Günümüzde çokça duyduğumuz stres kavramı kişiden kişiye ve olaydan olaya farklılık gösterebilmektedir. Bireylerin mesleki ve sosyal çevreleri, çalışma ortamları,

ekonomik sıkıntılar stres kaynağı olabilmektedir. Bireyin çevresindeki koşullarla ters bir durumda bulunması stres yaratmaktadır (Yakar, 2020). Geçmişte, stresin daha çok psikolojik etkilerinin olduğu söylenirken günümüzde bedensel sağlığı da olumsuz yönde etkilediği ve beyinsel fonksiyonları azalttığı belirtilmektedir. Stresin çıkış noktasında ne olursa olsun bireylerin dengesini bozduğu ve bireyin içindeki potansiyeli dışarı çıkaramadığı, bu nedenle de mutsuz olduğu görülmektedir. Bu yüzden kişilerin dengeyi sağlayabilmek için stresle mücadele etmesi gerekmektedir. Stresle başa çıkabilmek için bireylerin geliştirdiği stratejiler stresle başa çıkma becerileri olarak tanımlanabilir (Güney, 2021).

Bireyin strese sebep olan durumlar karşısında olumsuz etkileri giderme ve uyum sağlama gayreti, stresle başa çıkma becerisini göstermektedir. Bireyin yaşadığı stres durumundan kurtulmak için savaşıma ve kaçma tepkileri, organizmanın dengesini yeniden sağlama stratejileri stresle başa çıkma becerilerini geliştirmektedir (Yakar, 2020).

Bireyin psikolojik ve sosyal gelişimi için belli bir miktar stresi yaşaması gerekmektedir. Stresin hiç bulunmadığı okul ya da iş ortamında bireylerin kişisel performanslarının daha düşük olduğu görülmüştür. Bireylerin stresle başa çıkabilmesi, kendisinde strese sebep olan durumları gidermesi, strese dayanabilme ve mücadele etme gücü; stresle başa çıkma becerilerini artırırken bireyin kendini tanımasını, yaşama bağlılığını güçlendirmektedir (Yakar, 2020).

Stresle başa çıkmak, hayatımızdaki stresin çıkış noktalarını, bu noktaların bize getirdikleri etkiyi tanımak, stres seviyemizi kontrol altına alabilmek için sosyal çevremizi ve yaşam alanımızı değiştirmek ve içsel rahatlamayı keşfetmektir (WHO, 1997). Bireylerin karşılaştıkları herhangi bir olayda yaşadıkları güçlükler, stresle başa çıkma sürecini başlatır. Yaşanan bu güçlüklerle mücadele etme sürecinde yapılan davranışlar yorumlanır ve değerlendirilir. Bireyde strese sebep olarak ortaya çıkan bu olay, geçen zaman içinde başa çıkma olarak tanımlanır (Selçuk, 2019). Okul veya sınıf ortamında kendilerini strese sokan bir durumla karşılaşan öğretmen ve öğretmen adayları stresle başa çıkma becerilerini kullanarak kendilerini strese sokan şeyleri tanır ve bunları motivasyonu artırmada bir araç olarak kullanır.

2.1.10 Duygularla başa çıkma becerileri

Duygularla başa çıkma yeteneği, insanların duygularını tanıma ve duyguların davranışları üzerindeki etkisini yorumlama yeteneğidir (Calp ve Edis, 2020). Duygularla başa çıkabilmek için ilk olarak duyguları kabul etmek ve farkında olmak gerekmektedir. Sonrasında duygularla uyumlu olarak hareket etmek ve duyguları etkili şekilde kullanabilmek gerekir. Duygularla başa çıkma strese sebep olan duyguları ve rahatsızlığı yok etme olarak tanımlanabilir. Bireylerin duygularının farkına varması, duygularını istediği gibi yönlendirebilmesi, kendini tanıması olarak belirtilebilir (Selçuk, 2019).

Duygu insanların hazır oluşuna, isteklerine ve planlarına göre hareket etmesinde etkilidir. Duygular olumlu ya da olumsuz olabilir. İnsanların günlük hayatlarına uyum sağlarken duyguları değişkenlik gösterebilir. Duygularla başa çıkma becerisi insanlar için bir ihtiyaçtır. Çünkü duygular bireyin yaşantısını ve kişilerarası iletişimini etkilemektedir. Duygularla başa çıkma becerileri iyi olan bireyler duygularını arka plana atıp karar verme, problem çözme gibi yaşam becerilerinde daha başarılı olurlar. Buradan yola çıkarak kişilerarası iletişimde başkalarının duygularını anlayabilme ve duygulara uygun davranış tepkilerinin verilmesi gereklidir çıkarımı yapılabilir (Boysak, 2020).

Duygularla başa çıkma becerisi, bireyin kendi duygularını anlama ve yönlendirebilmesi ile birlikte başkalarının duygularını da tanıma ve anlamlandırma yönünden önemlidir. Ayrıca problem çözme, ani karar verebilme, empati kurabilme ve stresi olumlu kullanabilme durumlarını etkileyebilmektedir (Güney, 2021). Olumsuz olan duyguların olumlu anlama çevrilmesinde önemli olan duygularla başa çıkma becerisi, öğretmen ve öğretmen adaylarının olumsuz duygularının sebeplerini belirlemesinde, duygularını yönetme ve yönlendirebilmesinde oldukça önemlidir (Bolat ve Balaman, 2017).

2.2 Yaşam Becerileri İle İlgili Yapılan Çalışmalar:

Bu çalışmaya katılmak için, yaşam becerileri ile ilgili araştırmaları gözden geçirmek amacıyla bir literatür taraması yapılmıştır.

Alkan (2021) yaptığı araştırmada, öğretmen adaylarının yaşam becerilerini geliştirirken yaratıcı düşünme becerilerini mesleki anlamda kullanmalarının önemli olduğunu belirtmiştir. Yapılan bu çalışmada gelişimsel yöntemin boylamsal modeli

kullanılmış, öğretmen adaylarına Yaşam Becerileri Eğitimi Kılavuzu'ndan faydalanarak eğitim verilmiştir. Çalışma, 2019-2020 güz yarıyılında fen bilimleri dersinin öğretimi ve laboratuvar uygulamaları dersinde 3. sınıf öğretmen adayı (83 kişi) ile gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarından yaşam becerileri eğitimi sonrasında bir çalışma yaprağı hazırlamaları istenmiştir ve bunlar veri toplama aracı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler bilimsel yaratıcılık dereceleme ölçeği ile analiz edilmiştir. Sonuçlara göre çalışma yaprağı hazırlamanın yaşam becerileri ile ilgili alınan eğitimle öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeyini arttırdığı gözlemlenmiştir. Fen bilgisi öğretmenliği eğitimi verilen kurumlarda yaşam becerileri ve yaratıcı düşünme becerisi üzerine daha çok düşünülmesi önerisini ortaya koymaktadır.

Bekar, 2021 yılında yaptığı bir araştırmada yaşam becerileri uygulama kılavuzunun okul öncesi öğretmenlerinin iletişim ve bu bilgileri kullanma konusundaki mesleki bilgilerine etkisini gözlemledi. Araştırmada basit deneysel yöntem kullanılmış ve 3. Sınıfta okuyan 83 fen bilgisi öğretmen adayı incelenmiştir. Veri toplama araçlarına iletişim becerileri uzmanı belirleme testi ve mülakatlar tanımlanmıştır. Elde edilen veriler belirlenen anahtar sözcüklere göre değerlendirilip içerik analizi yapılmıştır. Sonuçlarda ön ve son testlerden alınan puanlara göre anlamlı farklılıklar ve ilerlemeler tespit edilmiştir. Beklenen düzeyde öğretmen adaylarının iletişim becerisini kullanmadığı aynı zamanda kişiden kişiye farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. İletişim becerisinin öğretmen adaylarına kazandırılması için belli bir zaman dilimi geçmesi gerektiğinden adaylara gerekli eğitimlerin verilmesi ve bu sayede iletişim becerilerine kolay uyum sağlayabilmeleri önerilmektedir.

Emekli (2021), bir yaşam becerileri eğitimi el kitabı kullanarak öğretmen adaylarının analitik düşüncesinin mesleki bilginin gelişimi üzerindeki etkisini inceledi. Analitik düşünme becerisinin ülkemizde fen öğretimi programına 2013 yılında eklendiğinden bahsetmiştir. Bu yüzden fen bilgisi öğretmenlerine bu becerinin kazandırılmasının önemli olduğunu söylemiştir. Araştırmada bağlam temelli öğrenme ile yaşam becerileri eğitimi kılavuzu birlikte kullanılmıştır. Çalışma, tek gruplu son deneysel desenle yürütülmüştür ve Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinde 3. sınıf 83 öğretmen adayı ile yapılmıştır. Veriler, altı tane açık uçlu sorunun bulunduğu mesleki tanıma testi ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda bağlam temelli uygulamaların ve yaşam becerileri eğitim kılavuzunun öğretmen adaylarının analitik düşünceleri

üzerinde profesyonel bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan uygulamanın öğretmen adaylarını, bir seviyeden başka bir seviyeye yükselttiği gözlemlenmiştir. Öğretmen adaylarının analitik düşünme becerisini arttırmak için daha uzun zaman alan ve problem çözme becerisiyle iç içe olacağı çalışmaların mesleki anlamda etkisinin araştırılacağı çalışmalar yapılabileceği önerilmektedir.

Boysak (2020), sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerine ilişkin görüşlerini farklı değişkenler açısından incelemiştir. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerini tasvir etmek ve bu beceriler için belirlenen bağımsız değişkenlere (cinsiyet, kıdem, akademik başarı, görev yapılan yer) uygun farklılıkları bulmayı amaçladığı ve çalışmada nicel araştırma metodlarından ilişkisel tarama tekniği kullandığı bunu da Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin ve Şırnak şehirlerinde öğretmenlik yapan 456 gönüllü ve rastgele seçilen sınıf öğretmenleriyle gerçekleştirdiği görülmektedir. Araştırmanın verileri yaşam becerileri ölçeği ile toplanmıştır. Edinilen bulgulardan yola çıkılarak sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerini üst seviyede gerçekleştirdikleri görülmüştür. Çalışmadaki diğer bir sonuç ise öğretmenlerin yaşam becerileri düzeyleri yaşadıkları il ile ilişkilidir. Erkek sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerini kullanma seviyeleri kadın sınıf öğretmenlerinden daha yüksektir. Duygularla ve stresle başa çıkma becerisinde, kadın sınıf öğretmenlerinin erkeklere göre düşük seviyede olduğu bulunmuştur. Genel anlamda Güneydoğu bölgesinden Doğu illerine ilerlendikçe yaşam becerilerini kullanma oranında artış olduğu gözlenmiştir. Akademik başarı ve kıdem değişkenlerinin de sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerini artırma yönünde etkili olmuştur. Çalışmada öğretmenlerin çalışma alanlarının yaşam becerilerini etkilediği tespit edildiğinden öğretmenlerin çalışma ortamlarının iyileştirilmesi ve özellikle duygularla ve stresle başa çıkma becerileri konusunda hizmet içi eğitimler verilmesi önerilmiştir.

Güleç (2020), sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileri, eğitim düzeyleri ve birbirleriyle olan ilişkilerini incelemiştir. Araştırmada nicel modellerden tarama modelinin kullanıldığı, çalışma grubuna Afyonkarahisar ilinin merkez ilköğretim okullarında 2018-2019 eğitim-öğretim döneminde görevli 292 sınıf öğretmeni katılmıştır. Veri toplama aracı Balaman ve Bolat tarafından hazırlanan yaşam becerileri ölçeği ve eğitsel değerler ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre en etkili yaşam becerilerinin karar verme ve problem çözme becerileri olduğu, en az etkili olanların ise duygu ve stresle başa çıkma becerileri olduğu sonucuna varılmıştır. Yaşam becerileri ile

eğitimsel değerler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkiden de bahsedilmiştir. Sınıf öğretmenlerine yaşam becerileri ve eğitsel değerlerini artırmak ve bunları öğrencilere aktarmak için gerekli seminerlerin MEB tarafından verilmesi gerektiği ve farklı değişkenler açısından incelenen nitel çalışmalar yapılabileceği önerilerini ortaya koymaktadır.

Ustabulut'un 2021 yılında yaptığı çalışmaya bakıldığında araştırmacının Türkçe öğretmen adaylarının yaşam becerileri hakkındaki görüşlerini birden fazla değişken açısından incelediği, nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama modeli kullandığı ve çalışmayı 216 Türkçe öğretmeni adayı ile gerçekleştirdiği ve verileri yaşam becerileri ölçeği ile topladığı görülmüştür. Ölçeklerden elde edilen veriler, betimsel analiz, t-testi, ANOVA ve korelasyon analizi testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye'deki öğretmen adayları duygu ve stresle yüzleşmeyi tercih etmemiş; empati, öz farkındalık, muhakeme, problem çözme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, iletişim ve kişilerarası becerilerde kendilerini yetkin görüyorlar. Türkçe öğretmeni adaylarının cinsiyet, genel not ortalaması, yaş, sınıf ve yaşam becerileri algıları pozitif iken internette geçirilen süre ile yaşam becerileri arasında pozitif bir ilişki bulunamamıştır.

Gökçek (2019), öğretmen adaylarının modelleme ve modellemeye ilişkin görüşleri ile yaşam becerilerine ilişkin üstbilişsel farkındalıkları arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Araştırmaya 3. ve 4. sınıflardan 416 okul öncesi öğretmen adayı katılmıştır. Çalışma ilişkisel araştırma modelini önermiştir. Araştırmada model ve modelleme, yaşam becerileri, üstbilişsel farkındalık ölçekleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, model ve modelleme ölçeği sonuçlarında okul öncesi kurumları öğretmenlerinin diğer alanlara göre daha iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre ölçekler arasında anlamlı bir korelasyon gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının üstbilişsel düzeylerini artırmak için model olma ve modelleme ile yaşam becerilerinin aktif olduğu uygulamalı etkinliklerin yapılması önerilmektedir.

Karal'ın (2019) çalışmasında fen bilimleri öğretmenlerinin yaşam becerileri ve müfredata ilişkin görüşleri, 9 öğretmenin Canlılar ve Hayat programı kapsamında çevre kazanımlarında yaşam becerileri ve derslerin nasıl uygulandığına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Çalışmada veri toplama aracı yarı yapılandırılmış görüşme ve sonuç değerlendirme formları seçilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yaşam becerileri

konusunda yeterince donanımlı olmadıkları, çoğunlukla analitik yaşam becerilerinin geliştirilmesi gerektiğini söyledikleri ve yaşam becerilerini planlı değil gelişigüzel kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin konuda bulunan ders içeriklerini en çok analitik düşünme ve karar verme becerileriyle bağdaştırdıkları belirlenmiştir. Çalışmada 2013 yılında programa yaşam becerileri dahil edilmiş olmasına rağmen seminer döneminde ek eğitimler ve etkinliklerle yaşam becerilerinin desteklenmesi sunulmuştur çünkü öğretmenlerin bu konudaki bilgisizliği altı yıl sonra bile gözlemlenmiştir. Öğretmen adaylarına yaşam becerilerinin kullanımı konusunda dersler verilebileceği de öneriler arasındadır.

Turgut (2019), öğretmen adaylarının konu ve sınıf düzeyinde yaşam becerilerine ilişkin görüşlerini incelemiştir. Araştırmaya birinci ve dördüncü sınıflarda okuyan 518 öğretmen adayı katkı sağlamıştır. Çalışma, 83 maddeden oluşan yaşam becerileri ölçeği hakkında bilgi toplamıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistikler ve çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının yaşam becerileri ile sınıf değişkeni arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamasıyla birlikte bölüm ve sınıfın ortak faktörlerine göre anlamlı bir farklılık vermiştir. Anket sonuçlarına bakarsak; 4. sınıf öğretmen adayların eleştirel ve yaratıcı düşünebilme, ilişkiler ve çevreyle iletişim, benlik saygısı, kendinin ve sorumluluklarının farkında olma puan ortalamalarının 1. sınıf öğretmen adaylarına nazaran daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Cassidy, Franco ve Meo (2018), yetişkinlik için yaşam becerileri hazırlığının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Birçok eğitimcinin yaşam becerilerini sınıf ortamında vermek istediğini ama devlet müfredatına uyma zorunluluğu ve zaman sıkıntısı nedeniyle bunu yapamadıklarını söylemişlerdir. Yaptıkları durum araştırmasında iki öğretmen bölge standartlarına bağlı kalarak gerçekçi yaşam becerileri derslerini uygulamıştır. Sonuçta yaşam becerileri eğitiminin bireyin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğini güçlendirdiğine, toplumun istek ve ihtiyaçlarına yardımcı olduğuna ve temel becerilerle bağlantı kurduğuna ulaşılmıştır.

Kanyılmaz'ın (2018) sınıf öğretmenleri ile fen bilimleri müfredatında yaşam becerileri kazandırma yaklaşımlarına ilişkin yaptığı araştırmada 3. ve 4. sınıf yaşam becerileri kazanımlarının öğrencilere kazandırılmasına yönelik düşüncelerine yer verilmiş ve bu düzeyle ilişkisi değerlendirilmiştir. Araştırma grubu 9 sınıf öğretmeninden

oluşmakta olup materyal, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden ve sınıf içi uygulamalarından toplanmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenolojik model, ikinci aşamasında ise nitel araştırma yöntemlerinden biri olan çoklu durum modeli seçilmiştir. Görüşmeler, içerik analizi ile ders saatindeki uygulamaların Analitik Düşünme Becerileri Sınıf İçi Gözlem Formu ile analizi yapılmıştır. Araştırmacının elde ettiği sonucuna bakıldığında ise öğretmenler, çoğu programda var olan yaşam becerilerinin yeterli ve önemli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, bu becerilerin kazandırılabilmesi için öğrencilerin etkileşiminin çok olduğu öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerden faydalanmışlardır. Ailelerin ve okul yöneticilerinin yaşam becerilerin kazanılmasında olumlu etki ettiğini ifade etmişlerdir. Sınıf içi gözlemlerde öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerinin daha pasif kaldığı, sınıf içi uygulamalarının bilgi, kavrama gibi alt düzey zihinsel becerilere uygun olduğu görülmüştür.

Bolat ve Balaman (2017) çalışmalarında, bireylerin yaşam becerilerini ölçebilecek bir ölçek geliştirmek için Mustafa Kemal Üniversitesinin farklı derecelerde öğrenim gören 493 öğrencisini lisans öğrencisi olarak tanımlamıştır. Araştırmada toplanan verilere dayanarak, Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısını hesaplayarak ve Bartlett'in küresellik testini gerçekleştirerek bu 30 puanlık ölçeğin, ikinci durumda faktör analizi için uygunluğunu belirlediler. Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi, ölçeğin beş faktörden oluştuğunu ortaya koymuştur. İkinci kullanımdan sonra ölçeğin son halinin doğrulayıcı faktör analizi ölçeğin beş maddeden oluştuğunu doğrulamıştır. Araştırmacılar ölçeğin farklı eğitim kurumlarındaki benzer öğrencilere uygulanmasını önermişlerdir.

Kivunja (2015), 21. yüzyıl becerilerini dört alana ayırdı. Bu alanlar, geleneksel temel öğrenme ve yeterlilik alanını, öğrenme ve yenilikçilik becerilerini, kariyer ve yaşam becerilerini ve dijital okuryazarlığı içerir. Çalışmasında kariyer ve yaşam becerileri alanını tartışarak yeni öğrenme sağlanması ve öğrencilere problem çözme, eleştirel düşünme, etkili iletişim, iş birliği, yaratıcılık ve yenilikçilik becerilerinin öğretilmesi gerektiğini açıklamıştır. Öğrencileri kariyer ve yaşam becerileri alanında başarıya hazırlamak için becerilerin nasıl öğretilceğini tartışmaktadır. Sonuçta öğrencilerin bu becerileri iyi öğrendiklerinde yaratıcılık ve yenilikçi yanlarının geliştiğine ve yapacakları herhangi bir meslek alanında çalışmaya hazır olduklarına dayanmaktadır.

Özdemir'in (2015) çalışmasına Burdur'da görev yapan 13 kadın ve 13 erkek ile toplam 26 fen bilimleri öğretmeni katılmaktadır. Araştırmada nitel yaklaşımlardan durum çalışması modeli kullanılmıştır. Çalışmanın verileri, öğretmenlerle görüşmeler sonucu toplanmıştır. Toplanan bu verilerin içerik analizi yoluyla analiz edildiği görülmektedir. Görüşmelerde, bazı öğretmenler yaşam becerilerini bilimsel okuryazarlıkla özdeşleştirmiştir bazı öğretmenler de yaşam becerilerini, günlük hayatı kolaylaştıran, karşılaştığımız sorunlara çözüm bulan ve insanların başarısını artıran beceriler olarak tanımlamışlardır. Bazı öğretmenlerin her iki alandan da örnek verdiği görülmüştür. Çoğu öğretmen, fen müfredatına (2013) yaşam becerilerinin dahil edilmesi konusunda olumludur ve bu becerilerin fen dersi içeriğinde uygun davranışlar olduğuna inanır. Çünkü bu programın daha yalın ve eski programlarla karşılaştırıldığında daha az kazanım içerdiği görüşündedirler. Öğretmenler bu görüşlerinin yanında programın içeriğinin sadeleşmesinin yeterli olmadığını ve okulların ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması gerektiğini belirtmişlerdir. Çalışmada öğretmenlerin yaşam becerileri ile ilgili bilgilerinin geliştirilmesi için çevrim içi seminerler, kamplar düzenlenebileceği; yaşam becerilerinin sadece fen bilimleri dersi kapsamında olmadığı, diğer derslerle de ilişkili olduğu bu yüzden diğer derslerin öğretmenlerinin görüşlerinin alınabileceği önerileri yapılmıştır.

Kar (2011) yaşam becerilerini parçalara ayırmıştır. Bu parçalar duygu ve düşünce, seçim ve görev, etki-tepkidir. Bir parçanın duygu ve düşüncesini düşünmenin hayatta meydana gelen tüm durumlarda atılan ilk adım olduğunu ve her insanın kendine özgü duygu ve düşüncelerini oluşturduğunu söylemiştir. Duygularla başa çıkabilmek için zihnimizi kontrol altında tutabilmemiz gerektiğini bunun da yaşam becerilerinin en önemli adımlarından olduğunu belirtmiştir. Seçme ve yükümlülük parçasında her bireyin seçici olduğunu ve hayatta seçimleri sonucunda bazı sorumlulukları alması gerektiğini, her türlü seçimde bireyin standart yaşam becerilerini belirleyebileceğini söylemiştir. Etki-tepki açısından Newton'un 3. yasasını örnek alırsak hayatta karşılaştığımız her durum bireyin benzer ya da zıt yönde tepki vermesine neden olur. Bu nedenle her durum kişisel hayatımızı etkiler. Kısacası bireyler kendi problemlerini kendi yöntemleriyle analiz etmeli ve çözmelidirler.

Yuen (2010), bu araştırma Çinli öğrencilerin yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik okul içi ve dışı etkinlikleri incelemiştir. Aynı zamanda öğrencilerin yaşam becerilerine verdikleri önemi de araştırmıştır. Çalışma grubu 52 lise öğrencisi 6 grup

oluşturularak belirlenmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme, kişisel ve sosyal aktiviteleri ve ilerideki akademik kariyerleri açısından farkındalıkları olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, okulların yaşam becerilerine katkılarını artırmak için uygulamalı yöntem önerilerinde bulunmuşlardır. Yaşam becerilerini, sadece okul öğretimi ve rehberlik çalışmaları değil aile ve arkadaş ilişkilerinin etkilediği de görülmüştür.

Spence (2003), çalışmasında soyut-sosyal becerilerdeki ve sosyal yeterlilikteki eksikliklerin, çocukluk ve ergenlik dönemindeki duygusal ve davranışsal bozuklukların ortaya çıkmasında ve devamında etkili olduğundan bahsetmiştir. Sosyal beceri eğitiminin yaşamda başarıya ulaşmada önemli olan temel davranışları gerçekleştirme yeteneğini artırdığını açıklamıştır.

3. YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve araştırmada elde edilen verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgi verilmektedir.

3.1 Araştırmanın Modeli:

Bu araştırmanın amacı, fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri ile farklı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasında birlikte değişkenliğin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2013). Bu çalışmada veriler 2021-2022 eğitim-öğretim yılı güz döneminde 2 ay süreyle Google Form ile toplanmıştır. Muş Alparslan Üniversitesi Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Ekrem ALMAZ toplanıp bir karar vermiştir. Bu kararda Yüksek Teknoloji Enstitüsünün 24.12.2021 tarih ve 33921 sayılı yazısı okunmuş ve ekleri kontrol edilmiştir.

3.2 Çalışma Grubu:

Araştırma kapsamında uygulamanın gönüllülük esasına dayalı olması nedeniyle basit tesadüfi örnekleme ile toplam 404 öğretmen adayına ulaşılmıştır. Basit rastgele örnekleme, mevcut evren kümelerinden rastgele seçilen örnekleme birimleridir (Büyüköztürk, 2012). Çalışmada Google Forms kullanılarak oluşturulan anket linki tüm üniversitelerle paylaşılmış ve geri dönen öğrencilerden bilgi alınmıştır. Bu doğrultuda 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılı güz döneminde çeşitli devlet üniversitelerinin 1., 2., 3. ve 4. sınıflarından 79 erkek ve 325 kadın olmak üzere toplam 404 gönüllü fen bilgisi öğretmeni adayı katılımcı olarak seçilmiştir. Çalışmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının demografik bilgileri Tablo 3.1.'de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Fen bilgisi öğretmen adaylarının demografik bilgileri

Değişken	Katılımcı Özellikleri	N	%
Cinsiyet	Kadın	325	80.4
	Erkek	79	19.6
Sınıf	1	88	21.8
	2	153	37.9
	3	82	20.3
	4	81	20
Akademik başarı	0.00-0.99	4	1
	1.00-1.99	9	2.2
	2.00-2.99	169	41.8
	3.00-4.00	222	55
Yaş	18-20	197	48.8
	21-23	187	46.3
	24 ve üzeri	20	5
Günlük internette geçirilen süre	0-2 saat	47	11.6
	2-3 saat	93	23
	3-4 saat	102	25.2
	4-5 saat	88	21.8
	5 saatten fazla	74	18.3
Annenin öğrenim durumu	Okula gitmemiş	50	12.4
	İlkokul	173	42.8
	Ortaokul	77	19.1
	Lise	69	17.1
	Lisans	32	7.9
Babanın öğrenim durumu	Yüksek lisans	3	0.7
	Okula gitmemiş	3	0.7
	İlkokul	115	28.5
	Ortaokul	92	22.8
	Lise	99	24.5
	Lisans	80	19.8
	Yüksek lisans	12	3
	Doktora	3	0.7
	Toplam	404	100

Tablo 3.1.'de çalışmaya katılanların %80,4'ünü (n=325) kadın öğretmen adaylarının oluşturduğu görülürken, %19,6'sını (n=79) erkek öğretmen adaylarının oluşturduğu görülmektedir. Çalışma örnekleminin %37,9'unu (n=153) 2. Sınıf düzeyindeki öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklemin %55'inin akademik başarısının 3.00 ile 4.00 olduğu tespit edilmiştir. Bu öğretmen adaylarının 18-20 %48,8 (n=197) , 21-23 %46,3 (n=187) yaş aralığı yüzdelerinin birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Günlük internette geçirilen süre %25,2 (n=102) ile en yüksek 3-4 saat zaman aralığıdır. Öğretmen adaylarının anne öğrenim durumu %42.8 (n=173) ilkokul

mezunu iken; baba öğrenim durumu ise %28.5 (n=115) ilkokul mezunu olarak kabul edilmiştir.

3.3 Veri Toplama Aracı

Araştırma materyalini elde etmek için hazırlanan ankette iki form kullanılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturan verilerin elde edilmesinde “Kişisel Bilgi Formu”, araştırmanın bağımlı değişkeni olan yaşam becerilerine ilişkin bilgilerin toplanmasında ise “Yaşam Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan soru formu Ek-1'de verilmiştir.

Bu formların detayları aşağıda verilmiştir.

3.3.1 Kişisel bilgi formu

Çalışma kapsamında, katılımcıların demografik bilgilerinin elde edilebilmesi için kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu formda öğretmen adaylarının cinsiyetlerini, sınıf düzeylerini, akademik başarılarını, yaş gruplarını, günlük internette geçirdikleri süreyi, annelerinin öğrenim durumlarını, babalarının öğrenim durumlarını belirlemeye ilişkin sorular sorulmuştur.

3.3.2 Yaşam becerileri ölçeği (YBÖ)

Araştırma kapsamında fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerine yönelik görüşlerini ortaya çıkarabilmek için Bolat ve Balaman (2017) tarafından geliştirilen “Yaşam Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan ölçeğin tamamının Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,90’dır. 30 maddeden ve beş faktörden oluşan ölçek 5’li Likert tipi olarak geliştirilmiştir. Ölçek üniversite öğrencilerine uygulanabilmektedir. Ölçekte yer alan ifadeler “Hiç Katılmıyorum”dan (1 puan) “Tamamen Katılıyorum”a (5 puan) kadar 5’li Likert ölçeğinde derecelendirilmektedir. Ölçek maddelerinde ters puanlanan herhangi bir ifade bulunmamaktadır. Ölçek alt boyutları;

1. Duygularla ve stresle başa çıkma becerisi (DSBÇB) (7 madde)
2. Empati kurma ve öz farkındalık becerisi (EÖFB) (7 madde)
3. Karar verme ve problem çözme becerisi (KPB) (7 madde)
4. Yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce becerisi (YEDB) (5 madde)

5. İletişim ve kişilerarası ilişki becerisi (İKİB) (4 madde)'şeklinde isimlendirilmiştir.

Bu araştırmada ölçeğin tümünün Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı ise 0,91 olarak hesaplanmıştır. Alt faktörlerin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları ise DSBCB faktörü için 0,77; EÖFB faktörü için 0,80; KPB faktörü için 0,81; YEDB faktörü için 0,84; İKİB faktörü için 0,76 olarak bulunmuştur.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırmaya başlanmadan önce ölçek sahibinden kullanım izni (Ek-2), üniversitenin etik kurulundan etik kurulu kararı (Ek-2) ve Muş Alparslan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla Fen Bilgisi Eğitimi programı bulunan tüm üniversitelerden araştırma ve uygulama izni (Ek-3) alınmıştır. Hazırlanan veri toplama aracı fen bilgisi öğretmen adaylarına internet ortamında tasarlanan dijital anket ile ulaştırılmıştır. Türkiye'deki tüm fen bilgisi eğitimi programında görev yapan öğretim üyelerine etik izin ve uygulama izni ile birlikte anket linki mail atılmış, gönüllü olan öğrencilerine doldurmalarını rica etmeleri istenmiştir. Anketin başında çalışmanın amacı ve kimlik bilgisi istenmediği, verilerin nerede kullanılacağı, ne kadar süreceği ve gönüllülüğün esas olduğu ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bilgilendirmeden sonra çalışmaya gönüllü olarak katkı sağlamak isteyen öğretmen adaylarından veriler alınmıştır. 2021-2022 güz döneminin başından itibaren iki ay boyunca anket linki aktif kalmıştır. Bu sürecin sonunda Türkiye'nin farklı bölgelerinde yer alan 21 devlet üniversitesinden toplam 404 öğretmen adayı formu doldurmuştur.

3.5 Verilerin Analizi:

Bu çalışmada elde edilen verilerin analizinde nicel modellerin kullanıldığı SPSS 24 paket programı kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu ve yaşam becerileri ölçeği maddelerinin bağımsız değişkenleri kodlanarak veriler elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının kişisel özellikleri ve yaşam becerileri frekans (f), yüzde (%), ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (SS) değerleri ile betimlenmiştir. İlişkisel veri analizi kullanılmadan önce kullanılacak istatistiksel yöntemlerin ve normal dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi için elde edilen verilerin homojenliği incelenmiştir. Çalışmada normallik varsayımı ve verilerin merkezi dağılımı incelenmiştir. Analiz sonucunda histogram ve Q-Q Plot grafiklerine bakıldığında normale yakın bir dağılım oluşturdukları görülmüştür.

Daha sonra çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Ölçeğin Basıklık – Çarpıklık ve Cronbach Alpha değerleri Tablo 3.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Yaşam becerileri ölçeği basıklık - çarpıklık ve cronbach alpha değerleri

	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach Alpha
Stresle ve Duygularla Baş Etme	404	21.09	4.854	.044	.259	.77
Empati ve Öz farkındalık	404	25.26	4.258	.000	-.015	.80
Karar Verme ve Problem Çözme	404	25.87	4.286	-.101	.192	.81
Yaratıcı ve Eleştirel Düşünce	404	18.97	3.242	-.414	.586	.84
İletişim ve Kişilerarası İlişki	404	15.62	2.645	-.315	.061	.76
Tüm Ölçek	404	106.81	15.118	.132	.146	.91

Tablo 3.2.'deki normal değer testi sonucunda, çarpıklık değeri .132 ve basıklık değeri .146'dır. Bu değerler -1,5 ile 1,5 arasında ise normal kabul edilir (Büyüköztürk, 2012). Sonuç olarak bilgilerin normal bir şekilde paylaşıldığı görülmüştür. Bu nedenle veriler analiz edilirken normal dağıldığı varsayılarak parametrik testlerin yapılması önerilmiştir. Öğretmen adaylarının ölçekten aldıkları puanların kişisel veri formunun sosyo-demografik değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla iki değişkenli cinsiyet t-testi, ikinin üzerinde puan kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlere, akademik başarı, yaş grupları, internette geçirilen günlük süre, annelerin eğitim durumu babaların eğitim durumuna tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi yapılmıştır. ANOVA'da hangi gruplar arasında anlamlılık bulunduğunu belirlemek için Scheffé testi de kullanıldı. Tüm deneylerde, 0.05 (pandlt; 0.05) anlamlılık düzeyine bağlı olarak tahmine ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının yaşam becerileri ölçeğindeki puanlara verdikleri yanıtlar, beşli Likert tipi tanımlamada ve derecelendirme ölçek grubunun değer alanında “a = Aralık/Uygulanacak Grup Sayısı” formülü kullanılmıştır (Taşdemir, 2004). Derecelendirme ölçeği Tablo 3.3.'de buna göre verilmiştir.

Tablo 3.3. Yaşam becerileri değerlendirme ölçeği

Verilen Ağırlık	Nitelik Grubu	Sınırı
5	Tamamen Katılıyorum	5.00-4.20
4	Çok Katılıyorum	4.19-3.40
3	Orta Düzeyde Katılıyorum	3.39-2.60
2	Az Katılıyorum	2.59-1.80
1	Hiç Katılmıyorum	1.79-1.00

4. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

Bu bölümde ölçekten elde edilen nicel bilgiler iki ayrı bölümde ayrı ayrı işlenmiş, yorumlanmış ve tartışılmıştır. İlk bölümde fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerini incelerken ikinci bölümde fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerini bazı bağımsız değişkenlere (cinsiyet, sınıf, akademik başarı, yaş grubu, internette geçirilen günlük süre, annelerinin öğrenim durumu, babalarının öğrenim durumu) göre ayrı ayrı incelenmiştir.

4.1 Betimsel Bulgular

Bu kısımda fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam beceri düzeyleri genel olarak ve alt faktörler açısından ayrı başlıklar altında incelenmiş, yorumlanmış ve tartışılmıştır.

4.1.1 Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam beceri düzeylerine ilişkin genel bulgular

Burada öğretmen adaylarının yaşam becerileri ve alt ölçümlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin düzeylerine ve alt boyutlarına ilişkin bulgular

	N	\bar{x}	SS	Düzye
Duygularla ve Stresle Başa Çıkma	404	3.01	1.122	Orta düzeyde katılıyorum
Empati Kurma ve Öz farkındalık	404	3.61	.808	Çok katılıyorum
Karar Verme ve Problem Çözme	404	3.69	.791	Çok katılıyorum
Yaratıcı Düşünme ve Eleştirel Düşünce	404	3.79	.677	Çok katılıyorum
İletişim ve Kişilerarası İlişki	404	3.79	.749	Çok katılıyorum
Tüm Ölçek	404	3.57	.829	Çok katılıyorum

Tablo 4.1’de araştırmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam beceri düzeylerine bakıldığında ölçekteki görüşlerin çoğunlukla “Çok katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 3,57$). Bu durum fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Öte yandan ölçeğin alt boyutlarının en yüksek ortalamasının iletişim-kişisel ilişki ($\bar{x} = 3.79$) ve sırasıyla yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme düzeyi ($\bar{x} = 3.79$) olduğu ortaya çıkmıştır. Alt boyutlar arasında duygularla ve stresle başa çıkabilme becerisi en düşük ortalamaya ($\bar{x} = 3.01$) sahiptir. Bu durum fen bilgisi öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin yüksek; yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme özelliklerine sahip olmalarına rağmen duygularını yönetme ve stresle başa çıkma konusunda kendilerini yeterli görmediklerini göstermektedir.

Bu bulgular fen bilgisi öğretmen adaylarının üniversite öğrenimine gelene kadar aldıkları eğitim-öğretim sürecinde yeterli iletişim ve kişilerarası ilişkide bulduklarını, günlük yaşamda yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme becerilerini kullanabildiklerini, olası problemlerle karşılaştıklarında çözüm bulabildiklerini akla getirmektedir. Alanyazındaki çeşitli çalışmalar (Koray, 2004; Nuangchalerm, 2009; Deveci, Zengin ve Çepni, 2015; Deveci ve Çepni, 2017) yaşam becerilerinin eğitim süreçleriyle öğrencilere verilebileceğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada da yaşam becerilerinin öğrencilere öğrenim süreçleri boyunca kazandırılmasının öğretmen adaylarının becerilerine katkı sağladığı belirtilmiştir.

Öğretmen adaylarının duygularını yönetme ve stresle başa çıkma becerilerinde ise aldıkları eğitim-öğretim sürecinde yeterli gelişim göstermedikleri, duygularla ve stresle başa çıkma becerilerinde kendilerini orta düzeyde hissettikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğrenim sürecinde karşılaştıkları sınav stresinin, meslek ve gelecek kaygısının duygularını kontrol etme ve stresle başa çıkma becerilerini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Özellikle alanyazında bireylerin duygusal farkındalığı arttıkça problem çözme ve karar verme gibi durumlarda başarılarının da arttığı ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır (Kurt, Kızıldağ, Zorbaz ve Özer, 2015; Boysak, 2020). Bununla birlikte stres, bireyin çalışma isteğini ve verimini azaltan, bireyin olumsuz düşüncelerinin artmasına sebep olan bir etkidir (Baltaş ve Baltaş, 2006). Bu sebeple öğretmen adaylarının duygularla ve stresle başa çıkma becerileri mesleki hayatlarında önemlidir.

4.1.1.1 Duygularla ve stresle başa çıkma beceri düzeylerine ilişkin bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının duygularla ve stresle başa çıkma beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulguları Tablo 4.2.'de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Fen bilgisi öğretmen adaylarının duygularla ve stresle başa çıkma beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular

	N	\bar{x}	SS	Düzye
DSBÇB	404	3.01	1.122	Orta düzeyde katılıyorum
Stresle başa çıkma yollarını kullanabilirim	404	2.91	.952	Orta düzeyde katılıyorum
Stresi yapacağım işler için olumlu kullanabilirim	404	2.54	.997	Az katılıyorum
Olumsuz duygularımı çevremdeki insanlara yansıtmayabilirim	404	3.10	1.211	Orta düzeyde katılıyorum
Olumsuz duygularla başa çıkabilirim	404	3.04	1.033	Orta düzeyde katılıyorum
İş stresini engellemek için bir plan dahilinde çalışabilirim	404	3.28	.957	Orta düzeyde katılıyorum
Stres karşısında mizah unsurlarını kullanabilirim	404	3.34	1.173	Orta düzeyde katılıyorum
Stresi artıracak mükemmeliyetçilik duygusundan vazgeçebilirim	404	2.88	1.063	Orta düzeyde katılıyorum

Tablo 4.2.'de araştırmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının duygu ve stres ile başa çıkmaları incelendiğinde ölçeğin çoğunun “Orta düzeyde katılıyorum” ($\bar{x}=3.01$) düzeyinde olduğu görülmektedir.

Duygusal ve stresle başa çıkmayı oluşturan çoğu öğeyle orta düzeyde etkileşim bildiriyorlar. Bu durum fen bilgisi öğretmen adaylarının duygu ve stresle başa çıkma becerilerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu desteklemektedir (Tablo 4.1). Öte yandan “Yaptığım işlerde stresi olumlu yönde kullanabilirim.” ifadesi ortalamaların daha “Az katılıyorum.” ($\bar{x}=2,54$) düzeyinde olduğunu göstermektedir. Bu konunun olumsuz bir anlamı olduğu için öğretmen adaylarının düşük oranda katıldığı söylenebilir.

Bu durum fen bilgisi öğretmen adaylarının duygularla ve stresle başa çıkma süreçlerinde tereddütlü olduklarını, kendilerini bu becerilerde yetersiz gördüklerini akla getirmektedir. Öğretmen adaylarının mesleki süreçlerinde duygularla ve stresle başa çıkma becerilerini, kullanmaları gereken durumlarda zorlanacağı düşünülmektedir. Bu zorluğun giderilmesinde, başkalarını anlama ve buna uygun duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkilerle ilişkilerin güçlendirilebileceği sonucuna ulaşan araştırmalarla birlikte özellikle bu durumun çözülmesinde kaçınma ve yok sayma, içe atma ve anlatma, dışa vurma ve karşılaşma, sakin kalmaya çalışma gibi metotlar uygulanmıştır (Kurt, Kızıldağ, Zorbaz ve Özer, 2015). Bu çalışmada öğretmen adaylarının duygularla ve stresle başa çıkma becerilerinin mesleki hayatlarında ve öğrencilere kazandıracakları yaşam becerilerinde etkili olduğu belirtilmektedir.

4.1.1.2 Empati kurma ve öz farkındalık beceri düzeylerine ilişkin bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının empati kurma ve öz farkındalık beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulguları Tablo 4.3.'te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Fen bilgisi öğretmen adaylarının empati ve öz farkındalık beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular

	N	\bar{x}	SS	Düzye
EÖFB	404	3.61	.808	Çok katılıyorum
Bedensel becerilerimi gösterebilirim	404	3.27	.956	Orta düzeyde katılıyorum
Yeteneklerimin neleri başarabileceğini fark edebilirim	404	3.45	.971	Çok katılıyorum
İlgi alanlarıma yönelebilirim	404	3.62	.912	Çok katılıyorum
Kendimi karşımdaki bireyin yerine koyabilirim	404	4.21	.749	Tamamen katılıyorum
Duygularıma dair bilinçli bir farkındalık geliştirebilirim	404	3.74	.885	Çok katılıyorum
Problemlerle başa çıkabilmek için risk alabilirim	404	3.29	.958	Orta düzeyde katılıyorum
Yapmaktan hoşlanmadığım aktivitelerde başka alternatifler düşünebilirim.	404	3.69	.841	Çok katılıyorum

Tablo 4.3.'te araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin empati ve öz farkındalık düzeylerine bakıldığında ölçeğin genel olarak "Çok katılıyorum" ($\bar{x} = 3.61$) düzeyinde olduğunu görebiliriz. Bu da öğretmen adaylarının empati ve öz farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bununla beraber ölçeğin "Bedensel becerilerimi gösterebilirim." ($\bar{x} = 3,27$) ve "Problemlerle başa çıkabilmek için risk alabilirim." ($\bar{x} = 3,75$) maddelerinde orta düzeyde katılıyorum düzeyinde çıktığı görülmektedir. Bu durum fen bilgisi öğretmen adaylarının bedensel becerilerini kullanma ve problemin üstesinden gelmek için risk alma konularında arada kaldıklarını göstermektedir. Bu maddelerde öğretmen adaylarının çekinme duyguları "Orta düzeyde katılıyorum" olmasının nedeni olabilir.

Empati ve öz farkındalık becerilerini oluşturan sorularda fen bilgisi öğretmen adaylarının "kendini karşıdaki kişinin yerine koyma eğilimleri" ortalamasının yüksek düzeyde ($\bar{x} = 4.21$) olduğu görülmektedir. Diğer ifadelerde ise öğretmen adaylarının fikir birliğine vararak oldukça ve orta düzeyde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Bu doğrultuda fen bilgisi öğretmen adaylarının empati kurabilme, başka bir deyişle kendilerini başkalarının yerine koyabilme açısından yeterli gördükleri söylenebilir. Öğretmenlik mesleğinin öğrencilere rol model olma açısından empati gerektirdiği ve eğitim fakültesi öğrencilerinin bunun farkında olduğu düşünülmektedir.

Çarman (2015), benlik kavramı ile öğrencilerin problem çözme becerileri, yüzleşme, duygusal ifade ve kendini ifade etme arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Güneş (2011) yaptığı araştırmada, öz farkındalığa olan inanç arttığında karşılaştığı sorunları çözerken daha olumlu düşünmeye çabaladığını belirtmiştir (Gün, 2021). Literatürdeki benzer çalışmalar (Rahat ve İlhan, 2016; Terzi, 2008 & Bahtiyar, 2016) da bu çalışmanın bulgusunu desteklemektedir.

4.1.1.3 Karar verme ve problem çözme beceri düzeylerine ilişkin bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının karar verme ve problem çözme beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulguları Tablo 4.4.'te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Fen bilgisi öğretmen adaylarının karar verme ve problem çözme beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular

	N	\bar{x}	SS	Düzyey
KPB	404	3.69	.791	Çok katılıyorum
Duygularımın ne anlama geldiğine karar verebilirim	404	3.68	.919	Çok katılıyorum
Bir karar anında bütün sorumlulukları üzerime alabilirim	404	3.35	1.016	Orta düzeyde katılıyorum
Bir problemle karşı karşıya olduğumu tanımlayabilirim	404	3.80	.865	Çok katılıyorum
Bir konu hakkında vereceğim kararların sonuçlarını tahmin edebilirim	404	3.75	.813	Orta düzeyde katılıyorum
Grupça bir konu hakkında kararlar alabilirim.	404	3.80	.911	Çok katılıyorum
Konuşma anında kullanacağım iletişim araçlarına karar verebilirim	404	3.84	.834	Çok katılıyorum
Problem çözme planımın adımlarını uygulayabilirim	404	3.66	.850	Çok katılıyorum

Tablo 4.4.'te araştırmaya katılan öğretmen adaylarının karar verme ve problem çözme becerilerine bakıldığında ölçeğin çoğunluğunun “Çok katılıyorum” ($\bar{x} = 3.69$) düzeyinde olduğunu görebiliriz. Bu durum fen bilgisi öğretmen adaylarının karar verme ve problem çözme becerilerinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Karar verme becerileri ve problem çözme ile ilgili olarak fen bilgisi öğretmen adaylarının “Konuşurken hangi iletişim aracını kullanacağıma kendim karar veririm.” ortalamasının en yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 3.84$). Bu bulgu fen bilgisi öğretmen adaylarının günlük yaşamda karşılaştıkları sorunların üstesinden karar verme ve problem çözme becerilerini kullanarak gelebildiklerini, sorunları tanımlayabildiklerini ve olası çözüm adımlarını takip edebildiklerini, çözümleri iş birliği içerisinde uygulayabildiklerini akla

getirmektedir. Ayrıca konuşma anında kullanacakları iletişim araçlarına karar vermede ortalamalarının en yüksek olduğu bulgusundan teknoloji ile çözüm yollarını ilişkilendirebildikleri de düşünülmektedir. Urgancı ve Gürkan (2019), yaptıkları çalışmada gençlerin karar verme becerilerinin artmasıyla gelecek kaygısı duyma sıklığının azaldığını ortaya koymuşlardır. Yurt dışında Santos ve Soares (2018), problem odaklı öğrencilerin başarı sonuçları ile gelecek vizyonları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Bunlardan yola çıkarak karar verme ve problem çözme becerisine sahip insanların hayatlarının daha mutlu, daha sağlıklı ve gelecekle ilgili daha olumlu olduğu görülebilmektedir.

4.1.1.4 Yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce beceri düzeylerine ilişkin bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulguları Tablo 4.5.'te sunulmuştur.

Tablo 4.5. Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular

	N	\bar{x}	SS	Düzye
YEDB	404	3.79	.677	Çok katılıyorum
Sorunlara karşı duyarlılık gösterebilirim	404	3.86	.864	Çok katılıyorum
Problemde asıl noktaya bağlı kalmaya çalışırım	404	3.69	.810	Çok katılıyorum
Sorunların nedenlerini tespit edebilirim	404	3.80	.779	Çok katılıyorum
Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisini kurabilirim	404	3.93	.777	Çok katılıyorum
Olaylar karşısında fikir yürütürken analitik (çözümsel) düşünebilirim	404	3.69	.878	Çok katılıyorum

Tablo 4.5.'te araştırmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce düzeylerine bakıldığında ölçeğin tüm maddelerine ilişkin puanların “Çok katılıyorum” ($\bar{x} = 3.79$) düzeyinde olduğunu görebiliriz. Bu durum öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce becerilerinin oldukça yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Bu bulgular fen bilgisi öğretmen adaylarının problem duyarlılığı gösterebildiklerini, problemlerin nedenlerini belirleyebildiklerini ve olaylar arasında neden-sonuç ilişkileri kurabildiklerini akla getirmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının

üst düzey bilişsel düşünme becerileri kazandıkları ve farklı sorunlarla karşılaştıklarında sorunlara eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşabilecekleri düşünülmektedir. Özel ve Bayındır (2015), sınıf öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada öğretmenlerin %60'ının derslerinde yaratıcılık becerilerini ilerletmeye uygun olarak derslerini anlattıklarını ortaya koymuştur.

Yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce becerilerini kapsayan maddelerde fen bilgisi öğretmen adayları "Problemde asıl noktaya bağlı kalmaya çalışırım." ve "Olaylar karşısında fikir yürütürken analitik (çözümsel) düşünebilirim." maddelerinde en düşük ortalamaların olmasının nedeninin özellikle öğretmen adaylarının probleme konsantre olma, tespit etme ve analitik çözümler bulma konusunda diğer becerilere nazaran zorlandıkları söylenebilir. Cüceloğlu (1996), eleştirel düşünmenin amacının sorun oluşturan davranışa zıt olduğunu, kendimizin ve başkalarının düşüncelerini göz önünde bulundurarak karşımıza çıkan sorunu anlamaya çalışmak olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının yaratıcı ve eleştirel düşünme sürecinde bazı becerilerde düşük ortalamalarının olması onların karşılaştıkları problemleri anlamada güçlük yaşayabileceğini göstermektedir.

4.1.1.5 İletişim ve kişilerarası ilişki beceri düzeylerine ilişkin bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının iletişim ve kişilerarası ilişki beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulguları Tablo 4.6.'da sunulmuştur.

Tablo 4.6. Fen bilgisi öğretmen adaylarının iletişim ve kişilerarası ilişki beceri alt boyutunun maddelerine ilişkin bulgular

	N	\bar{x}	SS	Düzyey
İKİB	404	3.90	.749	Çok katılıyorum
Diğer insanların sorunlarını anlayabilmek için sabırlı davranabilirim	404	3.86	.903	Çok katılıyorum
Kişisel iletişim becerilerinin farkına vararak hareket edebilirim	404	3.74	.846	Çok katılıyorum
Bir konu hakkında konuşurken karşımdaki kişiye tolerans gösterebilirim	404	3.83	.888	Çok katılıyorum
İletişim ortamını bozmamak adına konuşma sırasını bekleyebilirim	404	4.19	.822	Çok katılıyorum

Tablo 4.6.'da araştırmaya katılan fen bilgisi öğretmen adaylarının iletişim becerilerine baktığımızda ölçeğin tüm maddelerine ait puanlarının "Çok katılıyorum" (\bar{x}

= 3.90) düzeyinde olduğunu görebiliriz. Bu da fen bilgisi öğretmen adaylarının iletişim ve kişilerarası becerilerinin çok iyi olduğunu göstermektedir. İletişim ve iletişim sorularında fen bilgisi öğretmen adaylarının “İletişim ortamını bozmamak için sıramı bekleyebilirim.” ($\bar{x} = 4.19$) ortalamasının yüksek olduğu görülmektedir.

Bu bulgular fen bilgisi öğretmen adaylarının diğer insanların sorunlarını anlayabilmek için sabırlı davranabildiklerini, karşısındaki kişiye karşı hoşgörülü olabildiklerini, iletişimde sorunlar olmaması için karşısındaki kişiyi dinleyebildiklerini ve iyi bir konuşmacı ve dinleyici olduklarını akla getirmektedir. Özbay (2005), dinlemenin göndericinin mesajının doğru şekilde anlama ve algılama faaliyeti olduğunu söylemiştir. Ungan (2007)’de dinlemeyi “İletişimin olmazsa olmazı ve gerçekleşebilmesi için iletiyi net bir şekilde alabilme ve yorumlayabilme becerisi.” olarak tanımlamaktadır. Dinleme becerisi iletişim için önemlidir. Etkili dinleme öğrenilmesi mecburi bir beceridir. Küçük yaşlarda aile ve öğretmenler tarafından öğrencilere kazandırılmalıdır (Bekar, 2021).

“İletişim ortamını bozmamak adına konuşma sırasını bekleyebilirim.” ifadesinde ortalamanın yüksek olması öğretmen adaylarının iletişim ortamlarında saygılı, hoşgörülü, birbirlerini dinleyebilen bireyler yetiştirilmesinde etkili olabileceklerini düşündürmektedir. İletişimde saygılı olmak kişiler arasında etkili ve doğru bir iletişim kurmanın temelini oluşturur. İletişimde birey saygı ve güvene dayalı bir ortamda duygu, düşünce ve isteklerini dürüstçe karşısındakine aktarır (Yüksel, Şahin, 2017). Bu çalışmada da iletişim ve kişilerarası ilişki beceri düzeyleri gelişmiş olan bireylerin sınıf ortamlarının saygı ve güven içinde olacağı görüşü benzerlik göstermektedir.

4.2 İlişkisel Bulgular

Bu başlıkta yaşam becerileri ve alt boyutları bağımsız değişkenler (cinsiyet, sınıf, akademik başarı, yaş grubu, günlük internette geçirilen süre, annelerinin öğrenim durumu, babalarının öğrenim durumu) açısından ayrı ayrı başlıklar altında ele alınmış, yorumlanmış ve tartışılmıştır.

4.2.1 Yaşam becerilerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.7.’de sunulmuştur.

Tablo 4.7. Cinsiyet değişkenine ilişkin bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Yaşam Becerileri	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	t	p	Anlamlı Fark
TÜM ÖLÇEK	Kadın	325	105.51	14.63	3.55	.000	
	Erkek	79	112.15	15.98			
Duygular ve Stres İle Başa Çıkma	Kadın	325	20.31	4.54	6.88	.000	Erkek*- Kadın
	Erkek	79	24.28	4.82			
Empati ve öz farkındalık	Kadın	325	24.99	4.01	2.44	.016	
	Erkek	79	26.39	4.70			
Karar Verme ve Problem Çözme	Kadın	325	25.72	4.25	1.41	.157	
	Erkek	79	26.48	4.40			
Yaratıcı ve Eleştirel Düşünme	Kadın	325	18.90	3.12	.872	.384	YOK
	Erkek	79	19.25	3.68			
İletişim ve Kişiler Arası İlişki	Kadın	325	15.59	2.58	.470	.639	
	Erkek	79	15.75	2.91			

*: Anlamlı farkın lehine olduğu değişkeni belirtir.

Tablo 4.7.'de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının YBÖ'nün 'tüm ölçek' ($t_{(402)}=3,55$; $p<0,05$), 'duygularla ve stresle başa çıkma' ($t_{(402)}=6,88$; $p<0,05$) ve 'empati ve Öz farkındalık' ($t_{(402)}=2,44$; $p<0,05$) alt faktör puanları cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır. Anlamlı fark alt hepsinde de erkekler lehinedir.

Bu sonuçlara genel olarak bakıldığında erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre yaşam becerilerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılığın çıkış noktasını bulmak için ölçeği oluşturan alt boyutlara bakıldığında erkek öğretmen adaylarının tüm alt boyutlarda ortalama değerlerinin daha yüksek olduğunu görebiliriz. Ancak istatistiki açıdan anlamlı fark sadece "Duygular ve Stres ile Başa Çıkma" ve "Empati ve Öz farkındalık" becerileri alt boyutlarındadır. Kadın öğretmen adayların erkek öğretmen adaylara göre daha duygusal, endişeli ve detaycı olmasından dolayı sonucun erkekler lehine olduğu düşünülmektedir. Alanyazında, Demiroğlu (2007), ilköğretim birinci kademedeki eğitim veren öğretmenlerle gerçekleştirdiği araştırmasında, duygularla ve stresle başa çıkma ölçeği puanlarında cinsiyet bakımından incelendiğinde değişkenler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Rehber (2009) tarafından ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ile yaptığı araştırmasında kız öğrencilerin erkeklere göre empati kurabilme noktasında daha başarılı olduklarını ortaya koymuştur. Çodur (2019), üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada ise

duygular ve stresle başa çıkma becerisinin erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür.

Empati kurma yeteneği, bireyin iletişim anında diğer insanların duygu ve düşüncelerini anlama ve duygu ve davranışları arasındaki bağlantıları analiz ederek onları destekleme yeteneği; öz farkındalık becerisi ise bireyin kendini tanıyabilmesidir. Öz farkındalık becerileri gelişmiş bireyler, olumlu ve olumsuz yönlerini bilir, yapmaktan mutlu olduğu şeyleri bulur ve kendisini her yönden geliştirmeye çalışır (Külekçi Akyavuz ve Karakaş, 2020). Erkek öğretmen adayların, kadın adaylara göre daha koruyucu, destek olan taraf olduğundan empati kurma ve öz farkındalık becerilerinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Literatürde fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ünal (2019), üniversite öğrencilerinin yaşam becerilerini incelediği çalışmada empati ve öz farkındalık becerilerinde kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı derecede düşük olduğunu saptamıştır. Ancak Akbulut (2010), yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimlerinin cinsiyet değişkenlerine göre kadınlar lehine anlamlı bir fark oluşturduğunu saptamıştır. Bu durum branş farklılıklarından olabilir.

Cinsiyet değişkeni; karar verme ve problem çözme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, iletişim ve kişilerarası ilişkiler alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgu öğretmen adaylarının cinsiyet özelliklerinin karar verme ve problem çözme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, iletişim ve kişilerarası becerilerde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir. Alanyazında fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri, karar verme ve problem çözme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, iletişim ve kişilerarası iletişim alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

4.2.2 Yaşam becerilerinin sınıf değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin sınıf değişkeni arasında anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek faktörlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.8.'de sunulmuştur.

Tablo 4.8. Sınıf değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları

Yaşam Becerileri	Sınıf	N	\bar{x}	SS	t	p	Anlamlı Fark
TÜM ÖLÇEK	1.sınıf	88	108.15	14.935	2.142	0.66	
	2.sınıf	153	104.35	14.968			
	3.sınıf	82	107.46	15.754			
	4.sınıf	81	109.33	14.537			
	Toplam	404	106.81	15.118			
Duygular ve Stres İle Başa Çıkma	1.sınıf	88	21.40	4.665	1.045	.373	YOK
	2.sınıf	153	20.61	4.895			
	3.sınıf	82	21.02	5.028			
	4.sınıf	81	21.70	4.792			
	Toplam	404	21.09	4.854			
Empati ve Öz farkındalık	1.sınıf	88	26.01	4.145	3.716	.012	1.sınıf*-2.sınıf
	2.sınıf	153	24.42	4.076			
	3.sınıf	82	25.32	4.716			
	4.sınıf	81	25.98	4.009			
	Toplam	404	25.26	4.258			
Karar Verme ve Problem Çözme	1.sınıf	88	26.02	4.334	2.353	.072	
	2.sınıf	153	25.18	4.340			
	3.sınıf	82	26.29	4.390			
	4.sınıf	81	26.57	3.899			
	Toplam	404	25.87	4.286			
Yaratıcı ve Eleştirel Düşünme	1.sınıf	88	19.23	3.406	1.044	.373	YOK
	2.sınıf	153	18.61	3.165			
	3.sınıf	82	19.10	3.125			
	4.sınıf	81	19.23	3.314			
	Toplam	404	18.97	3.242			
İletişim ve Kişiler Arası İlişki	1.sınıf	88	15.49	2.586	.405	.749	
	2.sınıf	153	15.52	2.753			
	3.sınıf	82	15.73	2.744			
	4.sınıf	81	15.85	2.414			
	Toplam	404	15.62	2.645			

*: Anlamlı farkın lehine olduğu değişkeni belirtir.

Tablo 4.8.'de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının YBÖ'nün empati ve öz farkındalık ($F_{(3-400)} = 3,716$; $p < 0,05$) alt faktöründeki puanları sınıflarına göre farklılaşmaktadır. Anlamlı fark 1. Sınıflar ile 2. Sınıflar arasında 1. Sınıflar lehinedir. Diğer taraftan öğretmen adayların YBÖ'nün tümü ve diğer alt faktörlerinden aldıkları puanlarla sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Empati ve öz farkındalık becerilerinin 2. sınıfta 1. sınıfa göre anlamlı bir azalma gösterdiği görülmüştür. Ortalamalar incelendiğinde ise 3. ve 4. sınıfta yine yükseldiği görülmektedir. Bu duruma fen bilgisi öğretmen adaylarının 2. Sınıfta aldıkları derslerin zorluğu veya akademik olarak kendilerini eksik hissetmelerinin neden olabileceği düşünülmektedir. Ustabulut (2021) yaptığı araştırmasında Türkçe öğretmeni adaylarının yaşam becerileri ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığını bulmuştur. Yakar (2020), çalışmasında çocuk gelişimi lisans programı öğrencilerinin yaşam becerileri ile sınıf değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir fark bulamamıştır. Bu çalışmaların farklı branşlardan öğretmen adayları ile yapılması ve üniversite eğitiminde farklı derslerin görülmesi bulguları farklılaştırmış olabilir.

4.2.3 Yaşam becerilerinin akademik başarı değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin akademik başarı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek faktörlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.9.'da sunulmuştur.

Tablo 4.9. Akademik başarı değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları

Yaşam Becerileri	Akademik Başarı	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
TÜM ÖLÇEK	0.00-0.99	4	112.00	15.513	.443	.722	
	1.00-1.99	9	103.00	17.713			
	2.00-2.99	169	107.31	15.315			
	3.00-4.00	222	106.48	14.915			
	Toplam	404	106.81	15.118			
Duygular ve Stres İle Başa Çıkma	0.00-0.99	4	21.75	2.872	1.158	.325	YOK
	1.00-1.99	9	21.11	4.106			
	2.00-2.99	169	21.60	4.788			
	3.00-4.00	222	20.68	4.944			
	Toplam	404	21.09	4.854			
Empati ve Öz farkındalık	0.00-0.99	4	27.75	3.500	.831	.477	
	1.00-1.99	9	23.78	4.684			
	2.00-2.99	169	25.22	4.382			
	3.00-4.00	222	25.31	4.159			
	Toplam	404	25.26	4.258			
	0.00-0.99	4	25.75	6.238	.395	.757	

	1.00-1.99	9	24.33	7.730		
Karar Verme ve Problem Çözme	2.00-2.99	169	25.92	4.404		
	3.00-4.00	222	25.90	3.995		
	Toplam	404	25.87	4.286		
	<hr/>					
	0.00-0.99	4	20.75	4.349		
Yaratıcı ve Eleştirel Düşünme	1.00-1.99	9	18.00	5.657		
	2.00-2.99	169	18.95	3.241	.675	.568
	3.00-4.00	222	18.99	3.109		
	Toplam	404	18.97	3.242		
<hr/>						
	0.00-0.99	4	16.00	1.414		
İletişim ve Kişiler Arası İlişki	1.00-1.99	9	15.78	2.774		
	2.00-2.99	169	15.63	2.692	.041	.989
	3.00-4.00	222	15.60	2.634		
	Toplam	404	16.62	2.645		

*: Anlamli farkın lehine olduğu değişkeni belirtir.

Tablo 4.9.'da görüldüğü üzere öğretmen adaylarının YBÖ' nün tüm ölçek ($F_{(3-400)} = 1,158$; $p > 0,05$) ve alt faktörlerinden aldıkları puanlarının akademik başarılarına göre karşılaştırılmasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Bu bulgular akademik başarının öğretmen adaylarının yaşam becerileri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir. Bu durumun nedeni akademik başarı ölçütünün sınavlarda alınan notlar ile sınırlandırılması, öğrencilerin ortaya koydukları sınav-performanslarının göz önünde bulundurulmaması, öğrencilerin ilgi alanları ve bireysel farklılıkları gözlemlenmeden akademik başarının ölçülmesi olabilir. Boysak (2020), sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerini incelediği çalışmasında akademik başarı açısından anlamlı bir fark olmadığını bulmuştur. Aynı şekilde Ustabulut (2021) da Türkçe öğretmen adaylarının yaşam becerileri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir fark saptamamıştır. Bu çalışma alanyazındaki çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

4.2.4 Yaşam becerilerinin yaş grubu değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek faktörlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.10.'da sunulmuştur.

Tablo 4.10. Yaş grubu değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları

Yaşam Becerileri	Yaş	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
TÜM ÖLÇEK	18-20	197	105.49	14.254	3.746	.024	24 ve üzeri*-18-20
	21-23	187	107.34	15.580			
	24 ve üzeri	20	114.85	16.925			
	Toplam	404	106.81	15.118			
Duygular ve Stres İle Başa Çıkma	18-20	197	20.49	4.469	3.923	.021	21-23*-18-20 24 ve üzeri*-18-20
	21-23	187	21.50	5.112			
	24 ve üzeri	20	23.10	5.310			
	Toplam	404	21.09	4.854			
Empati ve Öz farkındalık	18-20	197	25.12	3.802	3.210	.041	21-23*-18-20 24 ve üzeri*-18-20
	21-23	187	25.16	4.611			
	24 ve üzeri	20	27.60	4.604			
	Toplam	404	25.26	4.258			
Karar Verme ve Problem Çözme	18-20	197	25.62	4.447	1.081	.340	
	21-23	187	26.02	4.080			
	24 ve üzeri	20	26.95	4.524			
	Toplam	404	25.87	4.286			
Yaratıcı ve Eleştirel Düşünme	18-20	197	18.87	3.223	2.077	.127	YOK
	21-23	187	18.92	3.277			
	24 ve üzeri	20	20.40	2.873			
	Toplam	404	18.97	3.242			
İletişim ve Kişiler Arası İlişki	18-20	197	15.39	2.688	2.996	.051	
	21-23	187	15.74	2.575			
	24 ve üzeri	20	16.80	2.587			
	Toplam	404	15.62	2.645			

*: Anlamlı farkın lehine olduğu değişkeni belirtir.

Tablo 4.10.'da görüldüğü üzere öğretmen adaylarının YBÖ'nün 'tüm ölçek' ($F_{(2-401)}=3,746$ $p<0,05$), 'duygularla ve stresle başa çıkma' ($F_{(2-401)}=3,923$; $p<0,05$) ve 'empati ve öz farkındalık' ($F_{(2-401)}=3,210$; $p<0,05$) alt faktörlerinden aldıkları puanlar yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşırken diğer alt faktörlerde anlamlı fark bulunamamıştır.

Anlamli fark her iki alt faktörde de 21-23 ile 24 ve üzeri yaşa sahip olan öğretmen adaylarının 18-20 aralığında olanlara göre yaşam becerilerinin anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu bulgular ölçek geneli için incelendiğinde yaş ilerledikçe tüm beceri boyutlarının arttığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının yaşları arttıkça yaşam becerilerinin arttığı, yaşam tecrübeleri fazlalaştığından becerilerini daha iyi kullanabildikleri, üniversite öğrenimi bittiğinde öğretmen adayların yaşam becerilerinin daha yüksek düzeyde olabileceği yorumları yapılabilir. Ustabulut (2021) da Türkçe öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmasında yaş aralığı arttıkça yaşam becerilerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışma bu yönüyle alanyazını desteklemektedir. Güleç (2020), sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışmasında sınıf öğretmenlerinin yaşları arttıkça yaşam becerilerinin özelliklerinin azaldığını tespit etmiştir. Bu durum sınıf öğretmenlerinin meslek hayatında karşılaştığı zorluklardan kaynaklanıyor olabilir. Ancak fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşlarına göre duygularla ve stresle başa çıkma, empati ve öz farkındalık beceri düzeylerine bakıldığında ortalamaların en yüksek 24 ve üzeri yaş aralığındaki öğretmen adaylarında olduğu saptanmıştır. En düşük ortalama ise 18-20 yaş aralığındaki öğretmen adaylarında oluşmuştur. Genel olarak 24 ve üzeri yaş aralığındaki öğretmen adaylarının duygularla ve stresle başa çıkma, empati ve öz farkındalık becerilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu durum yaş arttıkça duygu ve davranışların birbiriyle daha uyumlu olduğunu, bireylerin kendilerinin farkına vararak karşılaşılan stresli durumlarda sakin kalmayı ve olumlu düşünmeyi öncelikli hale getirmiş olduğunu, iletişim aracılığıyla yaşanan olaylarda karşı tarafı anlayabilme yeteneğinin geliştirilmiş olduğunu düşündürmektedir.

4.2.5 Yaşam becerilerinin günlük internette geçirilen süre değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin günlük internette geçirilen süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek faktörlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.11.'de sunulmuştur.

Tablo 4.11. Günlük internette geçirilen süre değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları

Yaşam Becerileri	Günlük İnternette Geçirilen Süre	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
TÜM ÖLÇEK	0-2 saat	47	112.26	18.281	2.336	.055	YOK
	2-3 saat	93	108.02	15.320			
	3-4 saat	102	105.85	16.007			
	4-5 saat	88	105.50	11.801			
	5 saatten fazla	74	104.69	14.353			
	Toplam	404	106.81	15.118			
Duygular ve Stres İle Başa Çıkma	0-2 saat	47	23.21	5.477	4.336	.002	0-2 saat*-4-5 saat 0-2 saat*-5 saatten fazla
	2-3 saat	93	21.52	4.221			
	3-4 saat	102	21.27	5.111			
	4-5 saat	88	20.28	4.378			
	5 saatten fazla	74	19.89	4.928			
	Toplam	404	21.09	4.854			
Empati ve Öz farkındalık	0-2 saat	47	26.79	4.876	2.398	.050	0-2 saat*-3-4 saat 0-2 saat*-4-5 saat 0-2 saat*-5 saatten fazla
	2-3 saat	93	25.51	4.151			
	3-4 saat	102	25.07	4.437			
	4-5 saat	88	25.11	3.816			
	5 saatten fazla	74	24.43	4.055			
	Toplam	404	25.26	4.258			
Karar Verme ve Problem Çözme	0-2 saat	47	26.47	4.854	.751	.558	YOK
	2-3 saat	93	25.94	4.093			
	3-4 saat	102	25.37	4.709			
	4-5 saat	88	25.73	3.331			
	5 saatten fazla	74	26.26	4.557			
	Toplam	404	25.87	4.286			
Yaratıcı ve Eleştirel Düşünme	0-2 saat	47	19.62	3.314	.969	.424	
	2-3 saat	93	19.26	3.439			
	3-4 saat	102	18.77	3.374			

	4-5 saat	88	18.78	2.442		
	5 saatten fazla	74	18.68	3.574		
	Toplam	404	18.97	3.242		
İletişim ve Kişiler Arası İlişki	0-2 saat	47	16.17	2.590		
	2-3 saat	93	15.81	2.822		
	3-4 saat	102	15.36	2.728	.961	.429
	4-5 saat	88	15.59	2.132		
	5 saatten fazla	74	15.43	2.877		
	Toplam	404	15.62	2.645		

*: Anlamlı farkın lehine olduğu değişkeni belirtir.

Tablo 4.11.'de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının YBÖ'nün 'duygularla ve stresle başa çıkma' ($F_{(4-399)}=4,336$; $p<0,05$) ve 'empati ve öz farkındalık' ($F_{(3-760)}=2,398$; $p<0,05$) alt faktörlerinden aldıkları puanlar günlük internette geçirdikleri süreye göre anlamlı olarak farklılaşırken diğer alt faktörlerde anlamlı fark bulunamamıştır. Anlamlı fark duygular ve stres ile başa çıkma alt faktöründe 4-5 saat ve 5 saatten fazla ile 0-2 saat arasında 0-2 saat lehine olduğu gibi empati ve öz farkındalık alt faktöründe 3-4 saat, 4-5 saat ve 4-5 saatten fazla ile 0-2 saat arasında 0-2 saat lehinedir.

Bu bulgulardan öğretmen adayların internette geçirdikleri sürenin yaşam becerilerini etkilediği, günlük yaşamdan uzaklaştıklarından becerilerini daha az kullanabildikleri, internette geçirilen süre kontrol edildiğinde öğretmen adayların yaşam becerilerinin daha yüksek düzeyde olabileceği yorumları yapılabilir. Öğretmen adayların duygularla ve stresle başa çıkma becerilerini günlük internette geçirilen sürenin etkilemesinin nedeni internette zaman geçirirken dış dünyadan uzaklaşmak, yaşanan duygular ve stresleri unutmaya çalışmak olabilir. Diğer bir etkilenen beceri olan empati ve öz farkındalık becerisi ise internette zaman geçirirken çevredeki insanlarla iletişim sınırlanacağından iletişimin temel öğelerinden olan empatiden kaçınmak ve bireyin kendi yapabileceklerinin farkında olmaması kendini tanıma ve çevresiyle iletişim kurmak için ayırdığı zamanın kısıtlanmasından kaynaklanabilir. Ustabulut (2021) da Türkçe öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada internette geçirilen süre ile yaşam becerileri arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Farklı branşlardaki

öğretmen adaylarıyla yapıldığı için çalışma sonuçları farklılaşmış olabilir. Çalışma bu yönüyle alanyazını çeşitlendirmektedir.

4.2.6 Yaşam becerilerinin annenin öğrenim durumu değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin annenin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek faktörlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.12.'de sunulmuştur.

Tablo 4.12. Annenin öğrenim durumu değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları

Yaşam Becerileri	Annenin öğrenim durumu	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
TÜM ÖLÇEK	Okula gitmemiş	50	104.68	16.285	1.145	.336	
	İlkokul	173	106.62	13.599			
	Ortaokul	77	109.39	16.613			
	Lise	69	106.04	16.490			
	Lisans	32	107.75	13.819			
	Yüksek lisans	3	94.00	17.436			
	Toplam	404	106.81	15.118			
	Duygular ve Stres İle Başa Çıkma	Okula gitmemiş	50	21.48			
İlkokul		173	21.36	4.519			
Ortaokul		77	21.25	5.502			
Lise		69	20.61	4.790			
Lisans		32	19.94	5.009			
Yüksek lisans		3	17.67	5.132			
Toplam		404	21.09	4.854			
Empati ve Öz farkındalık		Okula gitmemiş	50	24.96	4.602	1.482	.195
	İlkokul	173	25.14	3.863			
	Ortaokul	77	26.30	4.631			

	Lise	69	24.64	4.345			
	Lisans	32	25.47	4.280			
	Yüksek lisans	3	23.00	6.557			
	Toplam	404	25.26	4.258			
Karar Verme ve Problem Çözme	Okula gitmemiş	50	25.24	4.138			
	İlkokul	173	25.51	3.905			
	Ortaokul	77	26.96	4.402			
	Lise	69	25.84	5.040	2.040	.072	
	Lisans	32	26.53	3.556			
	Yüksek lisans	3	22.33	9.018			
	Toplam	404	25.87	4.286			
	Yaratıcı ve Eleştirel Düşünme	Okula gitmemiş	50	17.96	3.597		
İlkokul		173	19.01	2.877			
Ortaokul		77	19.12	3.141			
Lise		69	19.13	3.572	2.072	.068	YOK
Lisans		32	19.88	2.893			
Yüksek lisans		3	16.00	5.292			
Toplam		404	18.97	3.242			
İletişim ve Kişiler Arası İlişki		Okula gitmemiş	50	15.04	3.220		
	İlkokul	173	15.60	2.374			
	Ortaokul	77	15.77	3.004			
	Lise	69	15.83	2.561	.738	.596	
	Lisans	32	15.94	2.422			
	Yüksek lisans	3	15.00	1.000			
	Toplam	404	15.62	2.645			

*: Anlamli farkın lehine olduğu değişkeni belirtir.

Tablo 4.12.' de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının YBÖ'nün tüm ölçek ($F_{(5-398)} = 1,145$; $p > 0,336$) ve alt faktörlerinden aldıkları puanların annenin öğrenim durumuna göre karşılaştırılmasında anlamlı farka rastlanmamıştır.

Annenin öğrenim durumunun öğretmen adaylarının yaşam becerileri üzerinde etkili bir değişken olmadığı görülmektedir. Anne ve babanın eğitim düzeyi çocuğun gelişimi ve eğitiminde önemli rol oynar. Anne ve babası üniversite mezunu olan çocukların yaşam becerilerini günlük hayatta başarıyla kullanabildikleri saptanmıştır (Kotaman, 2008; Uluyurt, 2012; Özel ve Zelyurt, 2016; Tuncer, 2018). Güney (2021) yaşam becerilerinin kazanılmasında belirleyici faktörün; çocuğun gelişimini kontrol eden, sorduğu sorulara cevap veren, çocuğun duygu ve düşüncelerini açıkça ifade edebildiği, yaratıcı ve eleştirel düşünebildiği, algılayabildiği, anne babanın eğitim düzeyi olduğunu belirtmiştir. Ancak yapılan çalışmaların çoğu okul öncesi dönemdeki çocukları kapsamaktadır. Üniversite düzeyindeki öğretmen adaylarının çocukluktan yetişkinlik evresine geçtiği göz önünde bulundurulduğunda bireylerin yaşam becerilerinin gelişiminde annenin öğrenim durumuyla ilişkisinin kalmadığı ve bireyin kendi yaşamını yönlendirebildiği düşünülmektedir.

4.2.7 Yaşam becerilerinin babanın öğrenim durumu değişkenine göre incelenmesi ilgili bulgular

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin babanın öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek faktörlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.13.'te sunulmuştur.

Tablo 4.13. Babanın öğrenim durumu değişkenine ilişkin One-Way ANOVA sonuçları

Yaşam Becerileri	Babanın öğrenim durumu	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
TÜM ÖLÇEK	Okula gitmemiş	3	110.33	22.189	.489	.816	YOK
	İlkokul	115	106.64	15.227			
	Ortaokul	92	107.30	14.129			
	Lise	99	107.64	13.318			
	Lisans	80	106.25	17.799			
	Yüksek lisans	12	100.25	17.659			
	Doktora	3	108.00	1.732			
	Toplam	404	106.81	15.118			

Duygular ve Stres İle Başa Çıkma	Okula gitmemiş	3	23.67	2.517		
	İlkokul	115	21.48	4.579		
	Ortaokul	92	21.47	4.855		
	Lise	99	21.00	4.611	1.375	.223
	Lisans	80	20.58	5.472		
	Yüksek lisans	12	17.92	5.017		
	Doktora	3	21.00	3.606		
	Toplam	404	21.09	4.854		
Empati ve Öz farkındalık	Okula gitmemiş	3	26.67	7.371		
	İlkokul	115	25.21	4.196		
	Ortaokul	92	25.30	4.048		
	Lise	99	25.31	4.154	.247	.960
	Lisans	80	25.15	4.661		
	Yüksek lisans	12	24.83	4.859		
	Doktora	3	27.67	1.528		
	Toplam	404	25.26	4.258		
Karar Verme ve Problem Çözme	Okula gitmemiş	3	26.67	6.506		
	İlkokul	115	25.71	4.234		
	Ortaokul	92	25.70	4.288		
	Lise	99	26.46	3.858	.629	.707
	Lisans	80	25.76	4.835		
	Yüksek lisans	12	24.42	4.400		
	Doktora	3	25.33	2.517		
	Toplam	404	25.87	4.286		
Yaratıcı ve Eleştirel Düşünme	Okula gitmemiş	3	18.00	3.606		
	İlkokul	115	18.70	3.306		
	Ortaokul	92	19.39	2.824	.642	.697
	Lise	99	19.09	2.857		
	Lisans	80	18.90	3.834		

	Yüksek lisans	12	18.00	4.592		
	Doktora	3	18.67	1.155		
	Toplam	404	18.97	3.242		
İletişim ve Kişiler Arası İlişki	Okula gitmemiş	3	15.33	2.517		
	İlkokul	115	15.54	2.650		
	Ortaokul	92	15.45	2.857		
	Lise	99	15.77	2.567	.339	.916
	Lisans	80	15.86	2.406		
	Yüksek lisans	12	15.08	3.605		
	Doktora	3	15.33	1.155		
	Toplam	404	15.62	2.645		

*: Anlamlı farkın lehine olduğu değişkeni belirtir.

Tablo 4.13.' te görüldüğü üzere öğretmen adaylarının YBÖ'nün tüm ölçek ($F_{(5-398)}=0,489$; $p>0,816$) ve alt faktörlerinden aldıkları puanların babanın öğrenim durumuna göre karşılaştırılmasında anlamlı farka rastlanmamıştır.

Babanın öğrenim durumunun öğretmen adaylarının yaşam becerileri üzerinde etkili bir değişken olmadığı görülmektedir. Tuncer (2017), çocuklarıyla sosyal etkinliklerde fazlaca bulunan ve çocukların merak ettiklerini dikkate alarak mantıklı yanıtlar veren anne ve babaların eğitim düzeyinin yüksek olduğunu bulmuştur. Özcan (2018), anne ve babasının eğitim seviyesi yüksek olan çocukların sosyal becerilerinin daha gelişmiş olduğuna ulaşmıştır. Ancak üniversite düzeyindeki öğretmen adaylarının kendini yetiştirmiş bireyler oldukları için yaşam becerilerinin babanın öğrenim durumuyla ilişkisinin kalmadığı akla gelmektedir. Alanyazında fen bilgisi öğretmen adayların anne ve babalarının öğrenim durumlarının yaşam becerilerine etkisini inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Literatüre bakıldığında babanın öğrenim durumunun yaşam becerilerinin kazanılmasında etkili bir değişken olduğu çalışma sonuçları (Akbaş, 2020; Yakar, 2020; Rogge; 2001) bu çalışmayı desteklememektedir. Bu durumun sebebi örneklem farklılığı olabilir.

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu başlıkta çalışma sonuçları, sonuçlara yönelik öneriler ve yapılabilecek araştırmalara ilişkin öneriler sunulmaktadır.

5.1 Araştırma Sonuçları ve Öneriler

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerini betimlemeyi ve bazı değişkenleri (cinsiyet, sınıf, akademik not ortalaması, yaş grubu, günlük internette geçirilen süre, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu) incelemeyi amaçlayan bu çalışmanın sonuçları ve öneriler aşağıda sunulmuştur.

Öğretmen adaylarının yaşam becerileri incelendiğinde ölçek ortalamasının çok katılıyorum düzeyinde olduğunu görmekteyiz. Bu da öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Genel anlamda yaşam becerilerinin yüksek olmasının nedeni öğretmen adaylarının günlük yaşamda karşılarına çıkan olayların üstesinden gelebilmek için bilimsel çözüm basamaklarını kullanabilmeleri olabilir.

Ölçeğin alt boyutlarında iletişim-kişisel ilişki ile yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünce becerileri yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu durumun nedeni öğretmen adaylarının fen bilgisi eğitim programı kapsamında aldığı alan, meslek ve genel kültür derslerini kullanarak günlük hayatta karşılaştığı durumlar hakkında neden-sonuç ilişkisi kurabilme ve üst düzey düşünme becerilerini doğru kullanabilmesi olabilir. Aynı zamanda öğretmen adayların üniversite ortamında kendi akranlarıyla oluşturduğu sosyal çevre iletişim becerilerini olumlu yönde etkilemiş olabilir. Ölçeğin alt boyutlarından duygularla ve stresle başa çıkma becerisinde orta düzeyde katılıyorum çıkmıştır. Bu durumun nedeni bireylerin duygusal zekasının düşük olması ve probleme odaklandıklarında stresle başa çıkmaya çalışırken aynı zamanda benzer durumlarla bir daha karşılaşmamak için önlemler almaya çalışmaları olabilir.

Erkek fen bilgisi öğretmen adaylarının duyguları kontrol etme ve stresle başa çıkma, empati ve öz farkındalık becerileri, fen bilgisi kadın öğretmen adaylarından önemli ölçüde daha yüksektir. Kadınların erkeklere göre genellikle daha duygusal olması ve toplumsal cinsiyet rolleri bu bulguların ortaya çıkmasına sebep olabilir. Erkeklerden toplumda daha atılgan, kendini öne çıkaran bireyler olmaları beklenirken kadınlardan daha sessiz ve utangaç olmaları ve aile içinde uyum sağlamaya zorlanmaları duygusal becerilerinin daha düşük olmasına yol açabilir. İhtiyaç duyan öğretmen adayları için

stresle baş etme yolları, duyguların ve stresin olumlu kullanımı ve olumsuz durumlarla baş etme konularında seminerler düzenlenebilir.

Öğretmen adaylarının empati ve öz farkındalık becerilerinin 2. Sınıfta düştüğü sonra tekrar arttığı tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni öğretmen adayların 2. sınıfta gördüğü dersler ile ilgili olabilir. İkinci sınıftan itibaren fen bilgisi eğitimi programına alan, meslek bilgisi ve genel kültür dersleri katılmaktadır. Bu dersler öğrencileri kendilerinin ve başkalarının farkına varma konusunda yüzleşmeye yönlendirmiş olabilir.

Öğretmen adaylarının yaşları arttıkça duyguları yönetme ve stresle başa çıkma ve empati ve öz farkındalık becerilerinin arttığı tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni yaş arttıkça duygu ve davranışların birbiriyle daha uyumlu hale gelmesi olabilir. Ayrıca öğretmen adayların yaş aldıkça edindikleri tecrübeler sayesinde olgunlaşmaları, kendilerini daha iyi tanımaları ve kendilerini karşısındakinin yerine koyabilme becerilerinin artması da bu duruma sebep olabilir.

Fen bilgisi öğretmen adaylarının internette geçirdikleri süre azaldıkça duyguları yönetme, stresle baş etme, empati ve öz farkındalığı artırma becerileri artmaktadır. Bu durumun nedeni bireyin eğlence amaçlı kullanılan mecralarda çok zaman geçirmesi ve bunun da onlara bireyin sosyal gelişimi açısından zarar vermesi olabilir. Öğretmen adaylarına bilinçli internet kullanımı ve internette araştırmalar yaparak kendilerini geliştirebilecekleri farklı eğitim platformlarının tanıtıldığı seminerler düzenlenebilir.

Öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin farklılaşmasında akademik başarı, annenin öğrenim durumu ve babanın öğrenim durumu değişkenlerin etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Akademik başarının etkisinin olmamasının nedeni öğretmen adaylarının okulda öğrendikleri bilgileri günlük yaşama aktaramaması olabilir. Annenin ve babanın öğrenim durumunun etkisinin olmamasının nedeni ise bireylerin çocukluktan yetişkinlik evresine geçtiğinde yaşam becerilerinin gelişiminde annenin ve babanın öğrenim durumuyla ilişkisinin kalmaması ve bireyin kendi yaşamını yönlendirebilmesi olabilir.

5.2 Gelecekteki Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Yaşam becerileri, yaşamın her anında karşılaşılabilecek bireysel sorunları yönetebilmeyi ve bu sorunların çözümünü bulabilmeyi içerisine alan bir kavramdır (Curtiss ve Warren, 1974). Bu bağlamda tüm alanlardaki öğretmen adaylarının yaşam becerileri ve çeşitli değişkenlere ilişkin görüşlerini inceleyen araştırmalar yapılabilir.

2. Yaşam becerileri eğitimi içerikli kamplar düzenlenerek öğretmen adaylarının yaşam becerileri düzeylerindeki farklılıklar gözlemlenebilir.

3. Öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin farklı değişkenler üzerinden incelenmesine yönelik araştırmalar, daha küçük gruplarla görüşmeler yapılarak derinleştirilebilir.

4. Bu çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerine ilişkin görüşleri cinsiyet, sınıf, akademik not ortalaması, yaş grubu, internette geçirilen günlük süre, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyine göre incelenmiştir. Gelecekteki çalışmalarda fen bilgisi öğretmen ve adaylarının yaşam becerileri farklı değişkenlerle ve daha geniş örneklerle incelenerek daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaşı, İ. (2020), "Farklı Sosyoekonomik Çevrede Eğitim Alan 60-72 Aylık Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Becerilerinin ve Akran Oyunlarının İncelenmesi", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Akbulut, E. (2010), "Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeyleri", Yüksek Lisans Tezi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 118.
- Akdenizli, C. (2016), "Yaratıcı Dramanın, Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Toplumsal Yaşam Becerileri ve Alıcı Dil Gelişimi Üzerindeki Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 185.
- Aksoy, G. (2021), "Tasarım Beceri Atölyelerine Katılan 5. Sınıf Öğrencilerinin Yaşam Becerileri Eğitimine Yönelik Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, 103.
- Alkan, Ş. (2021), "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaşam Becerileri Eğitimi Süresince Yaratıcı Düşünme Becerisini Mesleki Açıdan Kullanma Durumlarının İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Trabzon Üniversitesi, Trabzon, 89.
- Altınok Kalkan, S. (2018), "Ortaokul Öğrencilerinde Yaşam Becerileri ve Okul Güvenliği", Yüksek Lisans Tezi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep, 86.
- Atılkan Tunçer, A., Sapancı, A. 2021. Ortaokul matematik öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile yapılandırmacı öğrenme ortamı oluşturma düzeyleri arasındaki ilişki, *Asya Öğretim Dergisi*, 9 (2), 75-96.
- Ay, T. S., & Acar, Ş. 2016. Sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerisi kazandırmaya yönelik görüşleri, *Electronic Journal of Social Sciences*, 15 (58).
- Bahtiyar, A., Can, B. 2016. Fen öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerileri ile bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 47-58.
- Baltaş, A. ve Baltas, Z., 2006, Stres ve başa çıkma yolları, Ankara: Remzi Kitabevi.
- Bastık, U. (2018), "Hayat Bilgisi Dersinde Yaşam Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, 176.
- Bekar, Ş. (2021), "Yaşam Becerileri Eğitimi Kılavuzunun Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisine Yönelik Mesleki Bilgilerine ve Bu Beceriye Kullanma Durumlarına Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, *Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Trabzon Üniversitesi, Trabzon, 98.

- Bolat, Y., Balaman, F. 2017. Yaşam becerileri ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6 (4), 22-39.
- Boysak, M. E. (2020). "Sınıf Öğretmenlerinin Yaşam Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Çoklu Değişkenler Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, 129.
- Bozkurt, E. 1997. Eğitimde değerlendirmenin gerekliliği, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 1 (4), 1-17.
- Büyüköztürk, Ş., 2012, Veri analizi el kitabı, (17. Basım), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. vd., 2018, Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri, (25. baskı), Pegem Akademi.
- Calp, Ş. ve Edis, A. 2020. Sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileriyle ilgili bilgi ve deneyimleri, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10 (2), 549-565.
- Cassidy, K., Franco, Y. ve Meo, E. 2018. Preparation for adulthood: A teacher inquiry study for facilitating life skills in secondary education in the united states. *Journal of Education Issues*, 4 (1), 33-45. <https://doi.org/10.5296/jei.v4i1.12471>
- Curtiss, P. R. & Warren, P. W. 1974. *The Dynamics of Life Skills Coaching*, Canada.
- Cüceloğlu, D. 1994. İnsan ve davranışı: psikolojinin temel kavramları, İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Çakmakçı E. ve Özabacı, N. 2013. Drama yoluyla karar verme becerisinin kazandırılması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (44), 18-30.
- Çankaya, E. (2021), "Montessori Günlük Yaşam Becerileri Çalışmalarının Zihinsel Yetersizliği Olan Çocukların Öz Bakım Becerilerine Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Selçuk Üniversitesi, Konya, 117.
- Çarman, K. (2015), "Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarının, Psikolojik Sağlık Ve Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Çepni, S., Bacanak, A. ve Küçük, M. 2003. Fen eğitiminin amaçlarında değişen değerler: Fen – Teknoloji – Toplum, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (4) 7-29.
- Çodur, H. (2019). "Farklı Programlardaki Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygı Düzeyleri İle Yaşam Becerileri Arasındaki İlişkinin Fiziksel Aktiviteye Katılım Ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, *Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü*, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 83.

- Danish, S. J. ve Hale, B. D. 1981. Toward an Understanding of The Practice of Sport Psychology, *Journal of Sport Psychology*, 3, 90-99.
- Danish, S. J., Forneris, T., Hodge, K. ve Heke, I. 2004. Enhancing Youth Development Through Sport, *World Leisure*, 3, 38-49.
- Demiroğlu, A. 2007. İlköğretim I. kademedede görev yapan öğretmenlerin stres ve stresle başa çıkma yollarının belirlenmesi (Fethiye İlçesi Örneği), 11. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 23-26 Ekim 2007, Denizli.
- Deveci, İ., Çepni, S. 2017. Girişimcilik eğitimi modüllerinin fen bilimleri öğretmen adayı üzerindeki yansımaları, *Ege Eğitim Dergisi*, 18 (2), 813-856.
- Deveci, İ., Çepni, S. 2015. Fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimci özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, *International Online Journal of Educational Sciences*, 7 (3), 135-149.
- Deveci, İ., Zengin, M.N., Çepni, S. 2015. Fen tabanlı girişimcilik eğitimi modüllerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 14 (27), 59-80.
- Deveci, İ., Konuş, F. Z., & Aydı, M. 2018. 2018 Yılı Fen bilimleri dersi öğretim programı kazanımlarının yaşam becerileri açısından incelenmesi, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47 (2), 765-797.
- Dökmen, Ü. 2016. Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati, (55 basım), İstanbul: Remzi.
- Duran, C., Saraçođlu, M. 2009. Yeniliğin yaratıcılıkla olan ilişkisi ve yeniliği geliştirme süreci, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 16 (1), 57-71.
- Emekli, E. (2021), "Fen Bilimlerinde Yaşam Becerileri Eğitimi Kılavuzunun Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Analitik Düşünme Becerisine Yönelik Mesleki Bilgilerinin Gelişimi Üzerine Etkisinin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Fen Bilimleri Enstitüsü*, Kafkas Üniversitesi, Kars, 89.
- Ennis, R. H. 1985. A Logical Basis for Measuring Critical Thinking Skills, *Educational Leadership*, 43 (2) 44-48.
- Ersoy, E. & Başer, N. 2011. İlköğretim ikinci kademedede eleştirel düşünmenin yeri, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 1-10.
- Facione, P. A. 2006. Critical thinking: what it is and why it counts. Erişim adresi: https://www.student.uwa.edu.au/__data/assets/pdf_file/0003/1922502/Critical-Thinking-What-it-is-and-why-it-counts.pdf
- Gök, B., Erdoğan, T. 2011. The investigation of the creative thinking levels and the critical thinking disposition of pre-service elementary teachers, *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 44 (2), 29-51.
- Gökçek, Y. (2019), "Öğretmen Adaylarının Model ve Modelleme İle Yaşam Becerilerine Ait Görüşlerinin Bilişötesi Farklılıklarıyla Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi",

- Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 108.
- Güleç, İ., Çelik, S., Demirhan B. 2012. Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme, *Sakarya University Journal of Education*, 2 (3), 34-48.
- Güleç, V. K. (2020), "Sınıf Öğretmenlerinin Yaşam Becerileri İle Eğitsel Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Afyonkarahisar İli Örnekleme)", Yüksek Lisans Tezi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar, 98.
- Gültekin, N. (2020), "Koruma ve Bakım Altında Olan Ergenlere Yaşam Becerileri Kazandırılması (Grup Odaklı Sosyal Hizmet Müdahalesi Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Başkent Üniversitesi, Ankara, 81.
- Gün, S. (2021), "Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık, Yaşam Becerileri Ve Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, 104.
- Güneş, F. (2011), "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Düzeylerinin Sosyal Yetkinlik ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Güney, M. (2021), "Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Yaşam Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, 114.
- Hirschman, E.C., 1980. Innovativeness, Novelty Seeking, and Consumer Creativity, *Journal of Consumer Research*, 7 (3), 283-295.
- Kanyılmaz, B. M. (2018), "Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Dersi Programında Yer Alan Yaşam Becerilerinin Öğrencilere Kazandırılmasına Yönelik Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, 101.
- Kar, A. K. 2011. Importance of Life Skills for The Professionals of 21st Century, *The Clup Journal of Soft Skills*, 5 (3).
- Karadüz, A. 2010. Dil becerileri ve eleştirel düşünme, Turkish studies international periodical for the languages, *Literature and History of Turkish or Turkic*, 5 (3), 1566-1593.
- Karal, E. (2019), "Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Yaşam Becerileri ve Yaşam Becerilerinin Öğretim Programındaki Yerine İlişkin Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, *Fen Bilimleri Enstitüsü*, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize, 82.
- Karasar, N., 2013, Bilimsel araştırma yöntemi, (25. baskı), Nobel Yayıncılık.

- Kardağ, A. (2019), "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinde Yaşam Becerileri ve Sosyal Bütünleşme İlişkisinin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, 112.
- Karsantik Y. (2016), "Öğretmen Adaylarının Düşünme Becerilerine ve Düşünme Becerilerinin Öğretimine İlişkin Görüşleri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Kennedy, F. & Pearson, D. 2014. The life skills assessment scale: Measuring life skills of disadvantaged children in the developing world, *Social Behavior and Personality*, 42 (2), 197-210.
- Khalil, W. M. 2018. Life skills and their relationship to the adolescent childrens values, *Science Exchange Journal*, 39 (2), 337-353.
- Kirman Bilgin, A. 2019, Fen bilimlerinde yaşam becerileri eğitimi, Ankara: Pegem Akademi.
- Kivunja, C. 2015. Teaching students to learn and to work well with 21st century skills: unpacking the career and life skills domain of the new learning paradigm, *International Journal of Higher Education*, 4 (1), 1-11. <http://dx.doi.org/10.5430/ijhe.v4n1p1>
- Koray, Ö. 2004. Fen eğitiminde yaratıcı düşünmeye dayalı öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerine etkisi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 40 (40), 580-599.
- Korkut, F. 1996. İletişim becerileri eğitimi programının liselilerin iletişim becerilerini değerlendirmelerine etkisi, *3P Dergisi*, 4 (3), 191-198.
- Kotaman, H. 2008. Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149.
- Kökdemir, D. (2003), "Belirsizlik Durumlarında Karar Verme ve Problem Çözme", Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, 144.
- Kurt, D., Kızıldağ, S., Zorbaz, S., Özer, A. 2015. Psikolojik danışman adaylarının etkileyici farkındalık düzeylerinin belirleyicileri, *Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi*, 5 (44), 15-24.
- Kurtdede Fidan, N., Aydoğdu, B. 2018. Life skills from the perspectives of classroom and science teachers, *International Journal of Progressive Education*, 14 (1), 32-55.
- Kutluca, A. Y. 2018. Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini yordayan değişkenlerin incelenmesi, *Asya Öğretim Dergisi*, 6 (1), 1-20.
- Külekcı Akyavuz, E., Karakaş, A. 2020. Öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin incelenmesi, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9 (4), 1832-1851.

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2006. İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (6, 7 Ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2013. İlköğretim Kurumları (İlkokullar ve Ortaokullar) Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2018. İlköğretim Kurumları (İlkokullar ve Ortaokullar) Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, Ankara.
- Nuangchalerm, P., & Thammasena, B. 2009. Cognitive development, analytical thinking and learning satisfaction of second grade students learned through inquiry-based learning, *Online Submission*, 5 (10), 82-87.
- Noone, J. 2002. Concept analysis of decision making, *Nursing Forum*, 37 (3), 21-32.
- Özbay, M. 2005. Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi, Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Özcan, F. (2018). Okul Öncesi Eğitimi Alan Çocuklarda Teknoloji Kullanımı ve Sosyal Becerilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.
- Özcan, Y. (2019), "Bulmaca Kulesi Programının Yaşam Becerileri Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar, 192.
- Özdemir, D. (2015), "Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Yaşam Becerileri Hakkındaki Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, 95.
- Özel, A., & Bayındır, N. 2015. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerde yaratıcılığı geliştirmeye yönelik öğretimsel davranışları, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015(5), 348-358.
- Özel, E. ve Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16 (36), 9-34. doi: <http://dx.doi.org/10.21560/spcd.60151>
- Rahat, E., & İlhan, T. 2016. Coping styles, social support, relational self-construal, and resilience in predicting students' adjustment to university life, *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16 (1), 187-208. <https://doi.org/10.12738/estp.2016.1.0058>
- Rehber, E., Atıcı, M. 2009. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (1), 323-342.
- Rogge, J. U. 2001. How tackling the chaos, (Çev. İ. Gürün), Rota Yayınları: İstanbul.

- Santos, Z., & Soares, A. 2018. Habilidades sociales, coping, resiliencia y resolución de problemas en estudiantes de psicología, *Liberabit*, 24 (2), 265–276. <https://doi.org/10.24265/liberabit.2018.v24n2.07>
- Seferoğlu, S., Akbıyık, C. 2006. Eleştirel düşünme ve öğretimi, *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 193-200.
- Selanik-Ay, T., & Acar, Ş. 2016. Sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerisi kazandırmaya yönelik görüşleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (58), 960-976.
- Selçuk, A. M. (2019), "Öğretim Elemanlarının Yaşam Becerileri Hakkındaki Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, 101.
- Singh, M. (2003). Understanding life skills. Background paper for the Education for All Global Monitoring Report, 2003/4.
- Spence, S. H. 2003. Social skills training with children and young people: theory, evidence and practice, *Child and Adolescent Mental Health*, 8 (2), 84-96.
- Sternberg, Robert J. 2002. Raising the achievement of all students: Teaching for successful intelligence, *Educational Psychology Review*, 14 (4), 383-393.
- Şimşek, N. 2019. Yaşam becerileri eğitimi ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (1), 261-270.
- Taşdemir, A. (2004). "Fen Bilgisi Öğretmenliği Kimya Laboratuvarı Dersinde Çözümler Konusunun Öğrenilmesinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Etkileri", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Tatlı, A. (2020), "React Stratejisinin Ortaokul Öğrencilerinin Kavramsal Anlama, Bilimsel Süreç Ve Yaşam Becerileri Üzerine Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, *Fen Bilimleri Enstitüsü*, Düzce Üniversitesi, Düzce, 169.
- Tekke, M., Coşkun, M. 2019. Kendini tanıma, kendini gerçekleştirme, kendini aşmışlık ve potansiyelini tam kullanan kişi: Kişilerarası iletişim, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (70), 790-797.
- Tetik, S., & Açıkgöz, A. 2013. Duygusal zeka düzeyinin problem çözme becerisi üzerindeki etkisi: Meslek yüksekokulu öğrencileri üzerine bir uygulama, *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 3 (4), 87-97.
- Terzi, Ş. 2008. Üniversite öğrencilerinde kendini toplama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 35, 297-306.
- Terzi, Ş. 2008. Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (29), 1-11.

- The World Health Organization's. 2004. Information Series on School Health, Document 9 (3).
- Tuncer, B. 2018. "Okul Öncesi Dönemde Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Becerilerini Etkileyen Temel Faktörler", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Tunçeli, H.İ. 2013. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Sakarya Üniversitesi Örneği), *Pegem Journal of Education & Instruction*, 3 (3), 51-58.
- Turgut, S. (2019), "Öğretmen Adaylarının Yaşam Becerilerine İlişkin Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, *Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, 81.
- Türk Dil Kurumu. 1992. Türkçe Sözlük, İstanbul:TDK Yayınları.
- Ulus, L. 2018. Ergen bireyler için yaşam becerileri, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5 (12), 516-537.
- Uluyurt, F. (2012), "Bazı Değişkenlere Göre Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocuklarının Akran İlişkileri", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ungan, E. (2007), "A Case Study on Critical Thinking: (Analysis of Students' Written Responses to Short Stories via Bloom's Taxonomy)", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara Üniversitesi, Ankara, 154.
- UNICEF, 2018. Levels and trends in child malnutrition, *eSocial Sciences*. Erişim adresi: http://www.unicef.org/ceecis/IEPositionPaper_ENGLISH.pdf
- UNICEF, 2012. The right of children with disabilities to education: A rights-based approach to inclusive education. Erişim adresi: http://www.unicef.org/ceecis/IEPositionPaper_ENGLISH.pdf
- Urgancı, S. ve Gürkan, U. 2019. Gençlerde karar verme becerileri ile akademik özyeterlik arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 6 (6), 243-262.
- Ustabulut, M. Y. 2021. Türkçe öğretmeni adaylarının yaşam becerileri ile ilgili görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (1), 205-219.
- Ünal, A. 2019. Life Skills as predictor of interaction anxiety on university students, *Turkish Research Journal of Academic Social Science*, 2(2), 36-40.
- World Health Organization, 1997. Life skills education for children and adolescents in schools: introduction and guidelines to facilitate the development and implementation of life skills programmes, Geneva, Switzerland. Erişim adresi :

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/63552/WHO_MNH_PSF_93.7A_Rev.2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

World Health Organization, 1999. Partners in life skills education, Geneva, Switzerland. Erişim adresi: https://www.who.int/mental_health/media/en/30.pdf

Yalçın, B., Tetik, S., Açıkgöz, A. 2010. Yüksekokul öğrencilerinin problem çözme becerisi algıları ile kontrol odağı düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 19-27.

Yakar, G. (2020), "Çocuk Gelişimi Lisans Programı Öğrencilerinin Yaşam Becerilerinin İncelenmesi (İstanbul Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, *Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 123.

Yıldırım, Y. (2017), "Anasınıfına Devam Eden Çocuklara Uygulanan Yaşam Becerisi Eğitim Programının Çocukların Yaşam Becerilerine ve Sosyal Uyumlarına Etkisi", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yuen, M., Chan, R. M., Gysbers, N. C., Lau, P. S., Lee, Q., Shea, P. M., & Chung, Y. B. 2010. Enhancing life skills development: Chinese adolescents' perceptions, *Pastoral Care in Education*, 28 (4), 295-310.

Yüksel-Şahin, F. 2017. İletişim becerilerine genel bir bakış, A. Kaya (Ed.), *Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim* (10. bs.) içinde (s. 32-60), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Zorlu, Y., Zorlu, F. ve Dinç, S. 2019. Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri ile bilişüstü farkındalıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi, *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 13 (1), 302-327.

EKLER**EK 1. Yaşam Becerileri Ölçeği****EK 2. Ölçek Sahibinden Kullanım İzni****EK 2. Etik Kurulu Kararı****Ek 3. Araştırma ve Uygulama İzni**

EK 1. Yaşam Becerileri Ölçeği

Değerli öğretmen adayları,

Bu anket, fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerilerini belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından karşılaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma fen bilimleri öğretmeni Beyzanur AKSU'nun yüksek lisans tezi kapsamında yapılmaktadır.

Sizin yanıtlarınızdan elde edilecek sonuçlar öğretmen adaylarının yaşam becerilerini artırmaya yönelik çalışmalara yol gösterecektir. Bu nedenle tüm soruları içtenlikle cevaplamanız çok önemlidir.

Çalışmaya katılımınız isteğe bağlıdır. Bu formla alınan veriler gizli tutulacak ve yalnızca bu çalışmada kullanılacaktır. Çalışmaya katılmamayı tercih edebilirsiniz veya anketi doldururken istemezseniz son verebilirsiniz.

Anket formuna adınızı ve soyadınızı yazmayınız!

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Sizden istenen bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya etkisi altında olmadan içtenlikle cevaplamanızdır.

Anketi yanıtladığınız için teşekkür ederiz.

Çalışma ile ilgili herhangi bir sorunuz olduğunda aşağıdaki kişi ile iletişim kurabilirsiniz:

Sorumlu Araştırmacı: Beyzanur AKSU

E-posta: beyzaelaldi71@gmail.com

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Sınıf düzeyi: 1. Sınıf () 2. Sınıf () 3. Sınıf () 4. Sınıf ()

Akademik not ortalaması: 0.00-1.00 () 1.00-2.00 () 2.00-3.00 () 3.00-4.00 ()

Yaş grubu: 18-20 () 21-23 () 24 ve üzeri ()

Günlük internette geçirilen süre: Hiç () 0-2 saat () 2-3 saat () 3-4 saat ()

4-5 saat () 5 saatten fazla ()

Annenin öğrenim durumu: Okula gitmemiş () İlkokul () Ortaokul () Lise ()

Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora ()

Babanın öğrenim durumu: Okula gitmemiş () İlkokul () Ortaokul () Lise ()

Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora ()

Maddeler	Hiç katılmıyorum	Az katılıyorum	Orta düzeyde katılıyorum	Çok katılıyorum	Tamamen katılıyorum
A. Duygularla ve Stresle Başa Çıkma Becerileri					
1. Stresle başa çıkma yollarını kullanabilirim.	1	2	3	4	5
2. Stresi yapacağım işler için olumlu kullanabilirim.	1	2	3	4	5
3. Olumsuz duygularımı çevremdeki insanlara yansıtmayabilirim.	1	2	3	4	5
4. Olumsuz duygularla başa çıkabilirim.	1	2	3	4	5
5. İş stresini engellemek için bir plan dâhilinde çalışabilirim.	1	2	3	4	5
6. Stres karşısında mizah unsurlarını kullanabilirim.	1	2	3	4	5
7. Stresi artıracak mükemmeliyetçilik duygusundan vazgeçebilirim.	1	2	3	4	5
B. Empati Kurma ve Öz farkındalık Becerileri					
8. Bedensel becerilerimi gösterebilirim.	1	2	3	4	5
9. Yeteneklerimin neleri başarabileceğini fark edebilirim.	1	2	3	4	5
10. İlgi alanlarıma yönelebilirim.	1	2	3	4	5
11. Kendimi karşımdaki bireyin yerine koyabilirim.	1	2	3	4	5
12. Duygularıma dair bilinçli bir farkındalık geliştirebilirim.	1	2	3	4	5
13. Problemlerle başa çıkabilmek için risk alabilirim.	1	2	3	4	5
14. Yapmaktan hoşlanmadığım aktivitelerde başka alternatifler düşünebilirim.	1	2	3	4	5
C. Karar Verme ve Problem Çözme Becerileri					
15. Duygularımın ne anlama geldiğine karar verebilirim.	1	2	3	4	5
16. Bir karar anında bütün sorumlulukları üzerime alabilirim.	1	2	3	4	5
17. Bir problemle karşı karşıya olduğumu tanımlayabilirim.	1	2	3	4	5
18. Bir konu hakkında vereceğim kararların sonuçlarını tahmin edebilirim.	1	2	3	4	5
19. Grupça bir konu hakkında kararlar alabilirim.	1	2	3	4	5
20. Konuşma anında kullanacağım iletişim araçlarına karar verebilirim.	1	2	3	4	5
21. Problem çözme planımın adımlarını uygulayabilirim.	1	2	3	4	5

D. Yaratıcı Düşünme ve Eleştirel Düşünce Becerileri					
22.Sorunlara karşı duyarlılık gösterebilirim.	1	2	3	4	5
23.Problemden asıl noktaya bağlı kalmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
24.Sorunların nedenlerini tespit edebilirim.	1	2	3	4	5
25.Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisini kurabilirim.	1	2	3	4	5
26.Olaylar karşısında fikir yürütürken analitik (çözümsel) düşünebilirim.	1	2	3	4	5
E. İletişim ve Kişilerarası İlişki Becerileri					
27.Diğer insanların sorunlarını anlayabilmek için sabırlı davranabilirim.	1	2	3	4	5
28.Kişisel iletişim becerilerinin farkına vararak hareket edebilirim.	1	2	3	4	5
29.Bir konu hakkında konuşurken karşımdaki kişiye tolerans gösterebilirim.	1	2	3	4	5
30.İletişim ortamını bozmamak adına konuşma sırasını bekleyebilirim.	1	2	3	4	5

EK 2. Ölçek Sahibinden Kullanım İzni

Ölçek İzni > Gelen Kutusu x

B

Beyza Elaldi <beyzaelaldi71@gmail.com>
Alıcı: yavuzbolat06, fatihbalaman2010

24 Ağu 2021 11:54 ☆ ↶ ⋮

Değerli hocam,

Ben Muş Alparslan Üniversitesi Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü ve Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan Dr. Oylum Çavdar'ın öğrencisi Beyzanur Elaldi Aksu. "Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri hakkındaki görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi" adlı yüksek lisans tezimde geliştirmiş olduğunuz "Yaşam Becerileri Ölçeği"ni kullanmak için izninizi istiyorum.

İyi günler.

2

yavuz bolat <yavuzbolat06@gmail.com>
Alıcı: ben

26 Ağu 2021 15:33 ☆ ↶ ⋮

Merhabalar Beyza

Yapmayı planladığınız bilimsel çalışmanızda Yaşam Becerileri Ölçeği'ni kullanabilirsiniz. Araştırmanızda kolaylıklar dilerim.

Saygılar

Doç. Dr. Yavuz BOLAT
Mustafa Kemal Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi,
Eğitim Programları ve Öğretim ABD
Hatay/Türkiye
yavuzbolat06@gmail.com
ybolat@mku.edu.tr
orcid.org/0000-0002-2398-9208
<https://scholar.google.com.tr/citations?user=UxD2E8QAAAAJ&hl=tr>

EK 3. Etik Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 06.01.2022-35244

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Toplantı Tarihi: 04.01.2022	Toplantı Sayısı: 1	Karar Sayısı: 49
<p>Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Ekrem ALMAZ başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.</p> <p>KARAR-40: Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünüzün 24.12.2021 tarihli ve 33921 sayılı yazısı okundu ve ekleri incelendi.</p> <p>Yapılan incelemeler sonucunda, Üniversitemiz Fen Bilimleri Enstitüsü tez danışmanlığı Dr. Öğr. Üyesi Oylum ÇAVDAR tarafından yürütülen Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı 2010101006 numaralı tezli yüksek lisans öğrencisi Beyazıt ELALDI'nın "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaşam Becerileri Hakkındaki Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu tez çalışması Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından uygun görülmüştür olup, durumun Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne bildirilmesine,</p> <p style="text-align: center;">Oy birliği ile karar verildi.</p>		
<p>BAŞKAN (e-imzalıdır) Prof. Dr. Ekrem ALMAZ Kurul Başkanı</p>		
<p>ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Sedat KARDAŞ Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Mehmet SALMAZZEM İktisadi Bilimler Fakültesi Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Bünyamin SARIKAYA Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi</p>
<p>ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Hasan TASALI SBF Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Demet DENİZ YILMAZ Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Recep YILMAZ İİF Öğr. Üyesi</p>
<p>ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Necmettin ÇİFTÇİ Sağlık Hizmetleri MYO Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Bolat GÜNDÜZ Spor Bilimleri Fakültesi Öğr. Üyesi</p>	

1 / 1

MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU DEĞERLENDİRME FORMU

Araştırmanın Başlığı:	"Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaşam Becerileri Hakkındaki Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" adlı çalışma.
Bayyura Formunun Etik Kurula geldiği tarih:	24.12.2021
Bayyura Formunun Etik Kurulda incelendiği tarih:	04.01.2022
Karar tarihi	04.01.2022

SONUÇ

1.	☒ Kabul
2.	☐ Düzeltme gereklidir: Etik sorun olabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmaktadır. Açıklama:
3.	☐ Red Gerekçe, Görüş, Tavsiye ve Açıklamalar:

Bayyura dosyasının incelenmesinde hazır bulunan ve araştırmayla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunmayan Etik Kurul başkan ve üyelerinin ad soyad ve imzaları.

Başkan
(e-İmzalıdır)
Prof. Dr. Ekrem ALMAZ

Üye
(e-İmzalıdır)
Doç. Dr. Sedat KARDAŞ

Üye
(e-İmzalıdır)
Doç. Dr. Mehmet SALMAZZEM

Üye
(e-İmzalıdır)
Doç. Dr. Hünyarın SARIKAYA

Üye
(e-İmzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Hasan TASALI

Üye
(e-İmzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Demet DENİZ YILMAZ

Üye
(e-İmzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Recep YILMAZ

Üye
(e-İmzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Necmettin ÇİFTÇİ

Üye
(e-İmzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Bolal GÜNDÜZ

EK 4. Araştırma ve Uygulama İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.03.2022-44709

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-60225718-605.01-44709
Konu : Araştırma İzni (Beyzamar ELALDI
AKSU)

22.03.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Enstitümüz Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı 2010101006 numaralı öğrencisi Beyzamar ELALDI AKSU'nun, Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Oylum ÇAVDAR danışmanlığında yürüttüğü "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaşam Becerileri Hakkındaki Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında ölçek yapmayı talep etmektedir. Söz konusu çalışmaya ilişkin etik kurul kararı, ölçek formu ve ölçek formuna ilişkin link adresi yazımız ekinde sunulmuş olup, çalışmanın yapılabilmesi için gerekli izinlerin verilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Fethi Ahmet POLAT
Rektör

Ek:

- 1- Yazı (1 sayfa)
- 2- Dilekçe (1 sayfa)
- 3- Etik Kurulu Kararı (2 sayfa)
- 4- Ölçek Formu (14 sayfa)
- 5- Yaşam Becerileri Ölçeği Link (<https://forms.gle/E9FSfABbaL8VJfmq8>)

Dağıtım:

Abdullah Gül Üniversitesi Rektörlüğüne
Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi
Rektörlüğüne
Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji
Üniversitesi Rektörlüğüne
Adıyaman Üniversitesi Rektörlüğüne
Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğüne
Afonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Rektörlüğüne
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Rektörlüğüne
Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğüne
Aksaray Üniversitesi Rektörlüğüne
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Rektörlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: BSMH5SR9C3

Adres: Muş Alparslan Üniversitesi Kampüsü 49250- MÜŞ
Telefon: (0436) 249 10 84 Faks: (0436) 253 00 54
E-Posta: bu@alparslan.edu.tr İnternet Adresi: www.alparslan.edu.tr
Kop Adresi: alparslanuniversitesi@bilgi.kap.tr

Belge Doğrulama: <https://www.tuik.gov.tr/uzun-alparslan-universitesi-elektronik-belge-teslatim-sistem-evrak-dogrulama>

Belge için: Fethi KILIÇASLAN
Ünvanı: Bilgiyeşer İşletmeni
Tel No: (436) 249 49 49

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Beyzanur AKSU

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Hasanođlan Atatürk Fen Lisesi, Elmadađ, Ankara	2011
Üniversite	: Gazi Üniversitesi, Yenimahalle, Ankara	2019
Yüksek Lisans	: Muş Alparslan Üniversitesi, Merkez, Muş	2023

İŞ TECRÜBELERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2020 (Halen)	Milli EĞİTİM BAKANLIĞI	Fen Bilimleri Öğretmeni